

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Проведення реформи судової експертизи як складової судової системи"

07 червня 2017 року

Веде засідання народний депутат України, член Комітету з питань правової політики та правосуддя ЛАПІН І.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вітаю вас! Я дякую всім, хто прийшов. Я думаю, що ще колеги депутати, я бачу, що немає ще Ольги Богомолець, я думаю, вона буде. Петренко Павло, міністр юстиції, не знаю, чи встигне на наше міроприємство, але я знаю, що є представники.

Тому з вашого дозволу, шановні гості, шановні присутні, шановні колеги, всі, хто зацікавлені і незацікавлені, тим не менше прийшли до нас, я всіх радий вітати. На базі Комітету правової політики та правосуддя пропонується круглий стіл на тему: "Проведення реформи судової експертизи як складової судової системи". Тобто я хотів би сказати, перше, мета, мета круглого столу, перш за все, привернути увагу до даної проблематики. Другий момент, врахувати, що в нас вже є в парламенті зареєстрованих шість законопроектів, які стосуються взагалі цієї теми. Третій момент, висловити свої, для спеціалістів, скажемо так, можуть мати можливість висловити свої побажання, заперечення, зауваження, можливо, якісь пропозиції для подальших дій в цьому напрямку. І думаю, що ми це питання, як то кажуть, будемо вже далі утрясати в стінах парламенту разом з колегами депутатами.

Перш за все, що ми маємо взагалі в рамках реформування судової системи досягти? Це, я вважаю, самим таким пріоритетом, це подолання монополії держави на проведення судових експертиз. Це я для себе такий пріоритет поставив, можливо, хтось буде за, хтось буде проти, хтось скаже, що заперечує. Тим не менше, критерієм роботи судових експертів мають

бути фаховість, професійність, своєчасність і запити, як кажуть, ринку даних послуг.

Другий момент, на який би я звернув увагу, це забезпечення єдиної системи атестації судових експертів. Тому що, я вважаю, негативним, коли в своїх кружках, в своїх установах формуються комісії і самі себе атестують. Я вважаю, що це не зовсім правильний підхід, хоча це моя думка, можливо, будуть заперечення, звичайно, я готовий до дискусії.

Інший момент, на який я хотів б звернути увагу, це дозвіл брати участь в написанні методик проведення судових експертиз приватним судовим експертам.

На сьогоднішній день, скажімо так, методика написання... вірніше, дозволи цих написань методик, за які я сказав, отримують лише державні установи і фактично лише вони освоюють, скажімо так, ті кошти, які виділяються для написання цих методик. Таким чином ми втрачаємо фахівців, які могли би брати теж залучатися до цих... до участі в цих написаннях, ми їх втрачаємо. Знову ж таки тут є поняття монопольного становища державних установ, я вважаю.

Інший момент, на який би хотів звернути увагу, це розширення переліку видів судових експертиз, за якими можуть бути... проводиться експертизи, приватні судові експерти. І на законодавчому рівні вважаю за необхідне визначення суб'єктів судово-експертної діяльності, а саме, державні судово-експертні установи і приватні установи. Тобто юридичні особи і незалежні судові експерти. Це ті напрямки, на які, мені здається, що треба, як кажуть, приділити увагу цим напрямкам. Можливо, не всі вони є добрі, можливо, деякі з них будуть визнані в стінах парламенту як неправильні чи навпаки скажуть, що дуже добре, тільки давайте ще розширимо. Для цього з цією метою проводиться дане міроприємство я зразу скажу, що воно не буде перетворюватись в говорільню, тобто щоб заговорити проблему чи ще що-небудь. Я хочу почути зауваження,

застереження, не знаю, там критику, пропозиції – все, що вам буде ... все, що вам, як кажуть, вийде сказати.

Другий момент, на який би хотів звернути увагу. Зважаючи на велику кількість присутніх, і, скажімо так, стіни нас не зовсім великі, тому буде пропозиція все-таки в межах Регламенту буду намагатися чим найбільше людям дати можливість виступити. Тим не менше, ми не можемо тут, як то кажуть, до завтрашнього ранку засідати. Тому є така пропозиція для виступаючих у межах 5 хвилин. Якщо будуть колеги, які з приводу, не знаю там, Ольга Богомолець просила там свій законопроект презентувати, мій законопроект, там є теж на сайті Верховної Ради, ще, можливо, хтось захоче. Ну, вибачте за дискримінацію, для народних депутатів в межах восьми хвилин. Так!... От.

Але, тим не менше, це для того, щоби можна було б, людина могла б донести думку. А потім ми ще поговоримо. Це вже будуть вже не виступи, але, можливо, будуть вже такі, ну... Я думаю, що в нас буде час, я думаю, що в межах двох годин ми все це маємо зробити. Якщо буде необхідність, зробимо перерву, і далі, можливо, ще раз продовжимо нашу дискусію, як кажуть, вже по ініціативним групам.

Значить, зараз я дивлюсь, скільки в нас людей присутніх. Попередньо просилися на виступи, скажемо так, не лише послухати, але ще й виступити, досить багато людей. Не впевнений, що всіх ми зможемо заслухати. Тим не менше, я зараз, так скажемо, щоб було справедливо, зачитаю присутніх. Якщо є людина, я буду зразу відмічати. Ну, можливо, хтось записався, щоб ми потім ... І ми будемо знати, так.

Шатайло Юрій Миколайович, завідувач Центру експертиз. Єсть. Так, єсть! Пишемо "плюс".

Гладіліна Олена Володимирівна, аспірант кафедри криміналістики. Єсть.

Росіхіна Вікторія Юріївна, Конституційний Суд. Нема.

Так, дальше, Іванков Володимир Миколайович. Єсть.

Волочай Сергій Павлович. Єсть.

Авдєєва Галина Костянтинівна. Єсть.

Герц Іван Вікторович. Єсть.

Мартинюк Ірина Миколаївна, МВС представник. Жаль, нам було б цікаво послухати, експерт судовий.

Ковтюк Єлизавета Іванівна. Єсть, бачу.

Так, Кондратенко Віталій Львович. Єсть.

Ткаченко Наталія Миколаївна. Єсть.

Голікова Тетяна Дмитрівна. Я вже не зачитую посаду, ми будемо... щоб час зекономити. Єсть, да?

Плахотнюк Олександр Андрійович. Нема.

Ісакович Богдана Михайлівна. *(Шум у залі)* А! Ісакович! Я прошу вибачення, заступник голови громадської організації. Так, єсть!

Головченко Людмила Миколаївна. Не бачу.

Петренко Сергій Анатолійович. Є, так? *(Шум у залі)* Сергій Анатолійович, для вас навіть от персональне місце з табличкою, підтягуйтеся сюди, ближче.

Так, Сімакова-Єфремян Елла Борисівна. Ви, так?

Ярослав Юрій Юрійович. Є.

Прохоров-Лукін Григорій Вікторович. Є.

Федоренко Владислав Леонідович. Не бачу.

Усков Кирило Юрійович. Є.

Стародубов Ігор Вадимович. Є.

Педь Ірина Валеріївна. Є.

Круть Олександр Васильович. Немає.

Так, Кривошеїна Олена Петрівна. Є.

Баб'як Наталія Володимирівна. Є.

Ярош Сергій Володимирович. Є.

Значить, дивіться, це я назвав людей, які попередьо записувались, можливо, хтось пізніше записувався на виступи, я буду намагатися в

подальшому, вже шляхом підняття рук, бо я знаю, що в нас присутніх дуже багато, я це розумію. Але давайте ми постараємось так: хто зекономить час для слідуючого виступаючого, значить, таким чином продовжитись можливість ще декому дати можливість виступити.

Вибачте, шановні колеги, я трошки аналізував, хто які вислови робить з приводу даної проблематики, в тому числі в соцмережах, я знаю, що тут є люди-критики, є люди, які підтримують тому буду виступи планувати горошком.

Отже, дозвольте розпочати нашу дискусію. Я би хотів би по можливості почути Голикову Тетяну Дмитрівну, заступника директора Київського науково-дослідного інституту судових експертиз.

Будь ласка, шановні колеги, в межах регламенту. Кнопочку нажимаємо для стенограми, щоб потім можна було ваші, можливо, якісь пропозиції, ми ж, потім нам буде легше їх відшукати, щоб вас не шукати. Дякую.

ГОЛІКОВА Т.Д. Мене можна знайти завжди: Інститут судових експертиз, Смоленська, 6, телефон: 200-29-20.

Шановний пане головуючий, народні депутати, шановні колеги, я смію назвати вас всіх колегами. Ми всі експерти і судові експерти. Багато з вас, багатьох з вас я знаю і знаю дуже давно, хоч і не бачилися деякий час. Я хочу зупинитися на тих питаннях, які сьогодні хвилюють, мабуть, всіх нас, інакше ми тут би не зібралися.

Уже не перший рік триває і дискусія, і піднімаються питання стосовно судової експертизи, її реформування. І при реформуванні судової системи обов'язково і будуть затронуті питання реформування судової експертизи. Мабуть, багато з вас знає, що в 2014 році вже розглядалося в стінах Міністерства юстиції проект Закону про судово-експертну діяльність. Мабуть, багато хто і приймав участь тоді в цьому обговоренні. На жаль, я думаю, що і Алла Борисівна ще про це пару слів може сказати.

На сьогоднішній день зареєстровані законопроекти, які в нас, в стінах нашого інституту були уважно вивчені. Це зокрема, от я почну з законопроекту Ольги Богомолець про внесення змін до Закону України "Про судову експертизу". Тобто це як би тільки про внесення змін, і ті пункти, які відображені у цьому законі, на сьогоднішній день мають місце. Тобто він як би не зачіпає нашого Закону "Про судову експертизу", прийнятого ще в 94 році.

Так, він прийнятий вже більше двадцяти років, чи навіть більше, назад, але з моєї точки зору, наприклад, він не втрачає... своєї актуальності, оскільки він, з моєї точки зору, дуже лаконічний. Тобто там немає так от нічого лишнього, і всі ті доповнення, які вносилися в свій час, як би воно його і не портили, і не розділяли. Можливо, тому як би точка зору така, що, можливо, не треба створювати зараз і приймати новий закон. Можливо, треба доопрацювати якраз Закон про судову експертизу і внести ще відповідні зміни, які сьогодні можуть теж тут обговорюватись.

Безсумнівно те, що цей закон потребує на сьогоднішній день актуалізації. І навіть в тому плані, що наша судова експертиза не стоїть на місці. Ну, зараз, представляючи інтереси державних установ, я хочу сказати, що ми ідемо в Європу. У нас зміцнюються міжнародні відносини. У нас, мабуть, всі знають за ці експертизи, в яких приймає участь зокрема і наш інститут, це в дослідженні тих подій, мається на увазі розслідування катастрофи "Боїнга".

Наш інститут вперше вступив до європейської мережі судово-експертних установ ENFSI. Тому технічні комітети називаються "forensic science", а саме, судова експертиза. Тому як би наша думка, що закон повинен звучати як Закон про судову експертизу. А не про діяльність як процес.

Це, ну, якби коротко. Потім ще у нас така узагальнююча думка було, що проект Закону про судово-експертну діяльність різних часів за структурою та змістом нагадує російський закон з аналогічною назвою, але з

певними нашими національними відмінностями. Ну, це ж я кажу, це наша узагальнена думка. Вона, ну, якби.

Актуалізація Закону України про судову експертизу повинна стосуватись, перш за все, задля уніфікації процесуального законодавства. Зокрема внесення змін та доповнень, починаючи з коригувань дефініції "судова експертиза", уточнення кола суб'єктів судово-експертної діяльності, їх статусу, визначення, скажімо, тексту присяги судового експерта.

Так, дійсно, згодна, необхідно працювати у напрямку розвитку нових видів судових експертиз. Ну, і якби на сьогоднішній день більш всього хвилює державні установи, це визначення соціального статусу та пенсійного забезпечення судових експертів, які на сьогоднішній день як би багато чого втратили в зв'язку з прийняттям нового Закону про державну службу. Тому що раніше Законом про судову експертизу, соціально-побутові відносини регулювалися за допомогою цього закону. Тому на сьогоднішній день ми втратили, там, скажімо, і відпустки, і вихід на пенсію з певними привілеями, скажем так.

Що стосується оцих опрацьованих законопроектів. На жаль, ви сказали, їх шість. Ну, ми, мабуть, три чи чотири опрацювали з цього. Три. У всіх проектах не враховано досвід країн Європейського Союзу. Ну, як приклад, у Королівстві Нідерландів є реєстри атестованих експертів, що переважно працюють в акредитованих установах, свідків експертів, що призначаються судом чи слідчим суддею, передбачена можливість залучення іноземних експертів. Законодавчого врегулювання потребує кодекс поведінки судових експертів, проект якого був розроблений в науково-дослідних установах Міністерства юстиції з урахуванням аналогічних кодексів країн Євросоюзу, погоджений з іншими державними установами судових експертиз тощо.

Ну, і таке зауваження, що потрібно чітко визначити основні терміни у всіх відмінках без усіляких скорочень. Тому що в деяких місцях як би, ну, судова експертиза - судова діяльність, судова експертиза - експертиза, судовий експерт - експерт. Тобто, ну, як би це вже редакційно необхідно

проглянути висновок судового експерта, предмет судової експертизи, об'єкт судової експертизи, висновок експерта тощо.

Нами також висловлюється недоцільність винесення слідчої або судової дії, якою є проведення судової експертизи за межі процесу. На сьогоднішній день є тільки одна слідча розшукова дія у Кримінально-процесуальному кодексі – це огляд місця події.

Отак от основні пункти, на які я хотіла б зупинитися. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, колега Купрієнко Олег Васильович.

КУПРІЄНКО О.В. Доброго дня, шановні колеги! Я пропоную трошки перейти в більш конструктивне русло. Тому що, якщо наша дискусія зараз зведеться до того, що будемо обговорювати законопроекти, які подані, і ще навіть не розглядаються, і не відомо, коли будуть в порядок денний, ну, перетворимо на те, що всі розкажемо про те, як ми дуже знаємо, які проблеми в експертизі і на тому поставимо крапку.

Нагадую вам всім, ми знаходимось зараз всі в законодавчому органі. Ми пишемо, приймаємо закони. Давайте до конкретики. Ви всі – фахівці, ви знаєте, що не так в законодавстві. Ви знаєте, що законодавство є і воно достатньо непогане. Щоб ви розуміли, тут як мінімум сидять два адвокати практикуючі, які до народного депутата були адвокатами і я так думаю, що не самими найгіршими в цій країні.

Ми теж знаємо проблеми, з якими стикається захист в судовій системі, під час проведення і слідчих дій, досудового слідства. Тому я пропоную, щоб ви свої виступи сформували таким чином, що, от, в такому законі, в Кримінальному процесуальному кодексі не вистачає такої слідчої дії, як призначення судової експертизи, треба доповнити. О! Ми записали і будемо працювати.

А отут не вистачає того, а тут двоєчитання або двозначність, а тут не визначено статус експерта чи судового експерта. І тоді це буде конструктив. Тоді ми з цього круглого столу винесемо масу ідей, які можна реалізувати або поправками до тих законопроектів, які вже в порядку денному. І ви знаєте, що там можна поміняти, не зважаючи на Регламент, цілі розділи, статті і речення.

І тоді ми з вами напрацюємо бачення, як треба підкорегувати. Я не кажу міняти повністю. У нас звикли так, давайте все отак порубаємо, а потім напишемо безграмотний текст і будемо потім боротись з помилками.

Давайте зараз підправимо ідеями, текстами, статтями де що не так в чинному законодавстві. І на базі цього ми зможемо вдосконалити проведення судових експертиз так, щоб якщо вже судовий експерт сказав висновок, так не було написано, що: "Імовірно, можна припустити, що там десь щось могло статись". А щоб це вже був такий закон, як казав відомий персонаж відомого фільму, "щоб така бумажка, щоб всім бумажкам бумажка!"

І тоді судовий експерт, незалежно від того, він в державній установі, приватна експертна установа, - він має бути фахівець дипломований і відповідним чином підтверджений державними інституціями, що він має право робити такі висновки. І тоді вас будуть поважати, у вас не буде ніяких, як кажуть, гоненій з боку ні захисту, ні обвинувачення, і тоді все буде правильно. Тому я вам дуже прошу: давайте до конкретики. Ось тут не вистачає формулювання, отут не чітко написано, а тут не так написано. І тоді у нас буде конструктив. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я лише доповню одною тезою. Справа в тому, що, ще раз наголошую, правильно сказав колега, ви опрацьовували, дивилися законопроекти, які є в парламенті. Ви знаєте базовий законопроект, закон, вірніше, згідно якого ви живете. Всі ці законопроекти мають вам полегшувати, а не ускладнювати життя.

Тому ще раз наголошую, якщо є якась пропозиція чітка. От в законопроекті номер такий-то, такий-то і в такій-то статті треба от то-то, бо ви не врахували чи що-небудь. Тут, дійсно, правильно каже колега, щоб нам потім не переписувати, не вносити поправки і вже до тих, які ми зараз нові наприймаємо. І якщо, допустимо, попередня виступаюча говорила, що от є, допустимо, закон 1994 року, в якому не врегульовано раз, два, три, чотири, п'ять, то я хотів би почути оце раз, два, три, чотири, п'ять. А загальні фрази, ви знаєте, загальними фразами у нас є депутати...

КУПРІЄНКО О.В. Тобто пропозиції, як його врегулювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конкретна пропозиція або посилання на статтю і номер законопроекту, або не беріть слово. Ну, я вам просто кажу, бо тут... Ще раз наголошую, це не є питання "поговорить", я не хочу, щоб тут була говорильня, я хочу конкретику. Скажіть мені, що от Лапін ти там неправильно написав, давай поправляй, поки не пізно, і я вам буду більше вдячний, ніж потім скажете: от Лапін – сволочь, не те, що треба, нам прийняли. Розумієте? Тому у мене пропозиція така – більше конструктивно, більш конкретика.

Далі в продовження, значить я би хотів почути пані Ткаченко Наталію Миколаївну, начальник відділу науково-методичного забезпечення Управління експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України. ну, виходячи з того, що пана міністра нема, тому будь ласка.

ТКАЧЕНКО Н.М. Дуже дякую.

Я, чесно кажучи, не заявляла бажання виступати. Але, користуючись нагодою, все ж таки...

_____. Вам нема що сказати?

ТКАЧЕНКО Н.М. Та мені завжди є що сказати. Справа в тому, що це є основною моєю роботою опрацювання нормативно-правових актів з питань судової експертизи.

Що стосується конкретних пропозицій. От,наприклад, ми опрацювали проект Закону 6232, у нас є конкретні пропозиції. Я думаю, що не варто їх зараз зачитувати, бо тут дуже багато інформації. Ми вам їх передамо для опрацювання, це стосується і процесуального законодавства.

....щоб люди почули, можливо, хтось не згоден з цим, а можливо, щоб не повторюватись потім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Головні тези просто...

ТКАЧЕНКО Н.М. Головні тези, ну, я тоді не буду зупинятися на процесуальному законодавстві.

Що стосується Закону "Про судову експертизу", розробниками проекту була запропонована така редакція, що, в принципі, судовим експертом може бути будь-яка особа і там нівелювалися такі вимоги як присвоєння кваліфікації. Ми все ж таки з цим не погоджуємося. Ми вважаємо, що судові експерти незалежно від того, це приватний сектор чи державний сектор, вони мають підтверджувати свою кваліфікацію і порядок набуття права на проведення судових експертиз має бути збережений. Ну і багато, дуже багато редакційних правок у нас, ну, практично до кожної статті.

Що стосується законопроекту Ігоря Олександровича, то я б передала слово Еллі Борисівні. А з приводу повного пакету законодавства про судову експертизу я б хотіла звернути увагу народних депутатів, це та проблема, над якою ми б'ємося вже п'ятий рік. Зараз дуже поганий стан фінансування державної судової експертизи. І експертні установи знаходяться у такому стані, коли не мають можливості розвивати не наукову базу, не технічну базу, а як би у стані занепаду. І оскільки ми працюємо з Мінфіном, з

Кабміном, насправді, і навіть в минулому році у Верховній Раді добавляли нам 5 мільйонів на фінансування. Але без цього ніякого розвитку не відбудеться ні в державному, ні в приватному секторі.

_____. У мене до вас запитання як до представника влади, як до представника Кабінету Міністрів, який формує проект бюджету. Коли в бюджет закладали суми фінансування експертних установ, ви боролися за те, щоб їх збільшити?

ТКАЧЕНКО Н.М. Звичайно.

_____. Яким чином?

ТКАЧЕНКО Н.М. Ми ходимо на погоджувальні наради.

_____. Я не про погоджувальну нараду. Кабмін подає проект бюджету на наступний рік і там закладена цифра. От коли на цей фінансовий рік бюджет цього року приймали, ви зараз кажете, що не вистачає фінансування. От особисто я не чув, щоб там десь хтось піднімав і казав, що не вистачає на судових експертів, ми загубимо експертну систему, галузь. Хтось здіймав, ви як влада чи ні?

ТКАЧЕНКО Н.М. Ми як влада зі свого боку, звичайно, здіймаємо. Ми пишемо листи на Кабінет Міністрів, ми пишемо листи на Мінфін.

_____. Колеги, ви чули? Я не чув. Оце вам відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, іще одним із таких альтернативних моментів, справа у тому, що питання збільшення фінансування на державні експертні установи, ми зараз говоримо, тобто збільшення фінансування на

державні експертні установи, тим самим підтверджуємо, що у нас державні експертні установи борються за кошти держави і мають на цьому монополію. І галузь не розвивається, тому що є дуже багато фахівців у приватному секторі, но вони не мають статусу юридичних осіб і вони не можуть отримати фінансування. І от до тих пір, поки буде монополія, то у нас будуть кошти освоюватися. А я хочу, щоб державі кошти давали результат. Тому що освоюватися – це ще з "совка" у нас. Вибачте, це критика не до вас особисто, але...

Тобто для того, щоб саме цю систему зламати, от якраз і направлений мій законопроект хоча б навіть в цій частині в тому числі. Ну, але це я так, зараз не реклама моєму законопроекту, просто я наголошую на цей факт. Я дуже дякую вам за ваш виступ. Але звертаю увагу присутніх, що саме освоєння коштів державною установою – це і є сама більша проблема, яка гальмує розвиток експертної взагалі науки в цілому. Тому що методології пишуться в державних установах, а це все державні кошти на це використовують і так далі. А є безліч приватних фахівців із статусами, з титулами, званнями і так далі.

Тепер з приводу ранговості, те, що ви говорили, не рангової... Кваліфікації. Підтвердження кваліфікації.

У нас на сьогоднішній день це теж один із способів монополізації даного ринка. В даному випадку я вже це кажу слово "ринок". Це не є експерт. У нас хоть один суддя виносить ухвалу про проведення судової експертизи експерту третього класу чи рангу? У нас такого нема. Є експерт, який несе відповідальність кримінальну за своє заключення, і в жодній ухвалі суду я не чув, щоб вони виділяли експерт такого-то рангу чи експерт такого-то класу. Нема такого. Тому, а навіщо тоді ми це плодимо? Тобто, розумієте, про що я говорю? Якщо ми будемо залишати оце.... Експерт несе відповідальність. Він є фахівець? Фахівець, ліцензію має? Має. Слава Україні, пішов на роботу. Розумієте?

ТКАЧЕНКО Н.М. Я саме і кажу про це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, якщо ми будемо встановлювати класність, залишати от еті вот, це є методи, це є корупційна складова, так щоб коротко сказати. Я категорично проти цього. Ринок оприділяє експерта. Якщо експерт встигає робити експертизи вчасно чи експертна установа приватна справляється з своїми завданнями, ну, це дискусія, звичайно, я вибачаюся, що трошки вліз в регламент, але тим не менше.

Тому я категорично проти монополії держави на ці речі. І категорично проти фрази "освоєння коштів для". І категорично проти от етіх вот моментів, які стосуються того, чого немає в практиці. Ми ж всі практики. Я адвокат-практик. Ось адвокат-практик. Ви всі практики. Назвіть мені хоч одну ухвалу суду, де вказано класність експерта, експерт такого-то класу. Я такого не знаю. Статусність – це вже як то надбання, сам собі рекламу. Я пройшов 28 курсів, то я вже розрекламований фахівець, бо в мене є куча дипломів, на стіні висить. Але це не говорить про те, що це професійність. Якщо суд не використовує в ухвалі оце питання класності, то давайте ми не будемо ним забивати собі голову.

Я вважаю так, якби суди використовували це питання експерту не нижче там третього класу, тоді да, тоді ми мали би над цим працювати. Я не бачу необхідності в тому, що не використовується на практиці. Це лише статусність експерта, ну, ще може впливати на його ціну.

Я прошу вибачення...

ТКАЧЕНКО Н.М. Невелика ремарка. Я просто казала про присвоєння кваліфікацій, те, що ви називаєте видачею ліцензії, а зараз ви говорите про кваліфікаційні класи, це дещо трішечки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я взагалі, ще раз кажу, не сприйміть, що це до вас, це взагалі, це взагалі як ще одна тема...

ТКАЧЕНКО Н.М. Я пояснюю, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще одна тема. Ви з Мін'юсту одні, був би Петренко, ми б йому розказували. Нема Петренка, так що вам відідуватися.

_____. А ви не досліджували, який середній час проведення експертиз.

ТКАЧЕНКО Н.М. Звичайно, що досліджували.

_____. Скільки?

ТКАЧЕНКО Н.М. Не можна це усереднити.

_____. Я розумію.

ТКАЧЕНКО Н.М. Тому що за видами експертиз дуже різне витрачання часу і ресурсів навіть розумових людини. Одна справа –зробити товарознавчу експертизу, а друга справа – зробити економічну експертизу.

_____. Ми про судово-медичну зараз говоримо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для судово-медичної.

ТКАЧЕНКО Н.М. Судово-медичні експерти нам не підпорядковуються, а Міністерству охорони здоров'я.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це треба з МОЗ говорити.

Значить справа в тому, що у нас на сьогоднішній день експерти керуються, як то кажуть, законодавством і інструкціями. Є інструкції МОЗУ, є інструкції МВС для експертів, є інструкції ще Мін'юсту для експертів, в них в кожного своє. От тому наше завдання уніфікувати це в законодавчу площину, щоб не було окремої інструкції для кожного виду експертиз. Це був би ідеальний варіант, якби в нас таке получилось би.

Ти мене менше, шановні колеги, давайте далі продовжувати. Я би просив би зараз, якщо є можливість, Ісакович Богдана Михайлівна, це в нас є така організація "Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка". Будь ласка.

ІСАКОВИЧ Б.М. Добрий день всім колегам! Тут багато людей, яких ми знаємо за проходження свого життєвого шляху. Я хочу зосередити увагу всіх своїх колег, кого ми не знаємо, на тому, що ви сказали, давайте конструктивно...

Мені заважає, можна, у мене голос такий достатньо чути його.

Конструктивно підходити, тобто давати на кожен позицію наданого проекту своє бачення. Правильно? Наша спілка надала і тому немає сенсу зараз говорити, хіба що оприлюднити все, що тут сказано, але тут по кожній статті є наше бачення.

_____ . А ваші колеги знають про це?

ІСАКОВИЧ Б.М. Мої колеги? Воно на сайті нашої спілки і було... Так, думаю, що знають, тому що говорять майже в унісон, не всі, але Тетяна Дмитрівна, наприклад, сказала, що не треба чіпати і створювати якихось нових законів, а треба відрегулювати те, що написано було в тому, який є, закон діючий.

Але я хочу, щоб ви уважно послушали, ви – молода людина і тому історії всієї не знаєте, молода, дійсно, людина, не знаєте історії створення цього закону.

_____. *(Не чути)*

ІСАКОВИЧ Б.М. Не важливо, але ви не працювали, наприклад, тоді адвокатом, коли створювався і приймався цей закон.

_____. З 1997 року працюю.

ІСАКОВИЧ Б.М. Да, а це з 1994 року діє закон, ось про це я і кажу, старших, хто цікавився, може знають.

Тому я акцентую увагу, що він приймався з самого початку задля того, щоб забезпечити пенсіями наших поважних професорів, докторів, вони якраз уходили на пенсію. І для того треба було подумати як це все зробити, і це зробили задля статей, які прирівнювали нас до державних службовців, а це стаття 34, 37 Закону, бувшого, про державну службу. І якраз ми добилися того, щоб вони пішли з достойною пенсією, це означало, що нас всіх прирівнювали до держслужбовців певного рангу і класу, щоб тієї плутанини не було, про що говорили. Дійсно, слідчий суддя ніколи, призначають експертизу експерту, який має такий-то ранг і такий-то клас. По-перше, вже нічого такого у нас немає, все зняли, Кабмін у 2010 році зняв все це. І з приводу цих рангів, і класів взагалі мова не йде, і треба там крапку поставити, і з приводу пенсійного забезпечення треба крапку поставити. Тому що ви добре знаєте, як депутати, що зараз закінчуються спецпенсії. Правильно? Про це мова йде, нехай не на кожному засіданні, але від сесії до сесії це піднімається. Правильно? Правильно.

Тому написали, як бачили тоді цей закон, за виключенням процесуальних питань, зараз оці всі законопроекти, які у вас є, вони

пересичені цими процесуальними питаннями. Закон врегулює те, що написано в кодексі. А для чого кодекс? Недоречно? Недоречно, у нас про це мова йде. У нас багато про що мова йде.

Загалі, якщо я слово передам, з вашого дозволу, всіх, Юрію Юрійовичу, він творець цієї концепції, ми його підтримали і бачимо так, як він. І краще, ніж як він, не скаже про цю концепцію, дуже коротко, але багато людей вже з нею знайомі з цією концепцією. А от те, що я показала вам, конкретика лежить у вашому управлінні. В управлінні Князевича, тому про це ми будемо говорити, ми з вашого дозволу можемо тільки погодитись з слушними питаннями, які ви підняли, там треба трошки уточнення... будемо говорити. Але я бачу, що я скористалась, правильно своїми хвилинами? Мені дасте за рахунок тих кого немає зараз.

Юрій Юрійович, ви дозволите? Коротко про те, що ви обидва хотіли послухати і решта теж, саме про концепцію, без якої взагалі жоден законопроектів існувати не може, на мій погляд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

ІСАКОВИЧ Б.М. На мій погляд, не може, по-перше, план куди ми рухаємося, шостого буде, що ми приймемо, а потім уже під цей закон. ...мені здається на кожен закон треба погодити, будь ласка, якщо ви дозволите?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, мікрофон включіть, хто там, Юрій Юрійович. Я, перед тим як ви будете виступати, я би хотів трошки колеги, вас всіх присутніх ввести в курс справи. Справа в тому, що у нас зараз в парламенті є законопроекти, які стосуються змін до кодексів процесуальних, не тільки кримінальних, до процесуальних кодексів, в частині проведення експертиз. Це одна законопроекти.

У нас є законопроект, колеги, Богомолець, якщо вона буде, значить ми... який стосується судово-медичної експертизи, якби окремого такого

напрямку. І є законопроект мій, який трошки більш, скажемо так, іншого гатунку. Тому, якщо вийде так, що в парламенті будуть проголосовані зміни до процесуальних кодексів, тоді мій законопроект, який він буде після цього йти, тоді мій законопроект треба буде приводити з врахуванням змін і поправити, якщо... те, що прийме парламент. Так що тут проблеми великої в законотворчості нема. Якщо парламент прийме зміни до кодексу, я, звичайно, приведу у відповідність до законодавства свій проект. Це не є велика проблема. От. Тому... Я вам дякую за слухні звернення.

І будь ласка, Юрій Юрійович, вам слово.

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Я коротенько озвучу, що у нас там в тій концепції.

Ми вирішили спочатку перш, ніж визначати як робити законотворчість в тому напрямку, ми вирішили визначитись з проблемами. Ми назвали то концепцією. Це приблизно та сама ситуація, якщо ми будете якийсь там будинок, як люди ходять по подвір'ю. Можна зробити так: можна зробити зразу ті стежки, і люди по них ходити не будуть. А можна зробити, щоб були стежки і далі, щоб було так. От ми пішли таким шляхом: визначили спочатку животрепещучі ті питання, і ті животрепещучі питання ми вирішили імплементувати в діючому законі.

Богдана Михайлівна вам сказала по відношенню до того, що той законопроект він, ну будемо казати так, що він не був абсолютно нагальним в 1994 році, в нього були зовсім інші питання. Навіть коли ми обговорювали, приїжджав східний німець, він сказав, що у нас основне питання – виконувати кримінальні і інші процесуальні кодекси, це основна задача, но у вас такі, значить, індивідуальний, такий спеціальний закон. Ну так, трохи він поглузував в цьому напрямку.

Ну тепер по відношенню до того, як ми імплементували. Ну по-перше, ми маємо реалії. З 1994 року у нас вже є певні реалії. Ну, по-перше, ті реалії у нас... ми трохи відішли від совкового варіанту. Ну і, крім того, з'явилися реалії. У нас з'явилися експерти недержавні, які атестуються в державному

середовищі. От те, що ви, Ігор Олександрович, кажете про монополізм. І те, що держава, вона хоче підтримувати монополізм. Чому? Тут будуть люди виступати, вони скажуть, скільки вони платять коштів за те, щоб отримати одну-дві-три спеціальності, наскільки вони корелюють з реальною заробітною платою. І ще Галина Костянтинівна вона скаже, а скільки у них у Ярослава Мудрого є вартість навчання на факультеті судової експертизи. Вони також не корелюють ті гроші. Тут є питання. Значить, то заробітчанство, отримується? *(Шум у залі)*

_____. *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Ну то мінімум, те, що ви кажете.

_____. *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Значить, є питання по відношенню, є державні і не державні експерти. Вони знаходяться не в рівних питаннях. І коли виникає питання про незалежну експертизу, в Україні нема незалежної експертизи. Якісь відсотки там повністю чи частково залежать від держави. Для змагальності, Ігор Олександрович, це нормально чи ненормально?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нормально.

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Якщо ми рухаємося в Європу, ми повинні мати змагальну експертизу, а змагальна експертиза може бути і коли в них будуть важелі, якщо важелі будуть різні, значить змагальності ми не получимо.

А тепер по відношенню ще однієї такої проблематичної групи – освідчення особи. В совковому законі, пам'ятаєте, і в нашому, будемо казати, який там, у 196-у і 75 стаття старого Кримінально-процесуального кодексу, там можна було визначити будь-яку освідчено особу. Я працюю в

транспортному університеті. Скажіть, будь ласка, професор, який займається дорогами, займається організацією руху, він є фахівцем чи він не є фахівцем? Є фахівцем.

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Якраз пропозиція, побачити в законі тих освічених осіб. Ми їх бачимо, тих освічених осіб, і вони у нас подаються по окремим там суб'єктам, ми їх подаємо, тих освічених осіб. Вони можуть бути для разового, не разового, ну питання для того, щоб професора атестувати, щоб він заплатив 15 тисяч і провів одну експертизу за все своє життя по якомусь резонансному випадку, я думаю, що це не є логічно.

Тепер по відношенню до суб'єктів судово-експертної діяльності. В нас склалася думка, що у нас осередок і основне це є особа, фізична особа, суб'єкт. Значить у нас є, експертизу проводить суб'єкт фізичний, він несе за нього індивідуальну відповідальність, ось він викликається до допитів і так далі.

_____. *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Від свого імені. Експерта, висновок експерта, ми кажемо тільки про судового експерта, ми про спеціаліста не кажемо, якщо в полеміке можна і те зачепити. Значить, там був в одному з проектів, коли в судово-експертну діяльність включали і ту галузь, це не дуже логічно, будемо казати так. Чому? Тому що кожен фахівець має право вкласти свій висновок експерта, якщо ви подивитесь законодавство, у нас буде декілька десятків законів, де є слову "експерт", лісне господарство, інтелектуальна власність і так далі, про те не будемо казати. Так от отримується так, якщо ми вводимо в закон установи, що ми регулюємо? Ми регулюємо діяльність установ, чи діяльність судових експертів? Також є проблема по відношенню

до статті 7. Тут, Ігор Олександрович, ви якраз сказали про суб'єкт діяльності державні та приватні і так далі. Питання в тому, що фізичні особи експерт вона може працювати в будь-якому підприємстві будь-якої форми власності. Чому? Тому що він .... Індивідуально. Директор за нього не піде в суд і не буде підтверджувати висновок. Там є питання, як наші сучасні...

_____. *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Відповідальність індивідуальну несе експерт. Несе, кримінальну...

_____. А гроші він як зарплату отримує... *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Значить, якщо, він підприємець, він підприємець, якщо він в складі юридичної приватної особи, йому виплачують. Якщо він державний, йому платять зарплату. Питання в тому, що керівник не отримує процесуального статусу.

_____. Питання, хто несе відповідальність за висновок. Якщо в... *(Не чути)*

ЯРОСЛАВ Ю.Ю. Індивідуально... у нас індивідуально експерт, експерт несе, кримінальну 384-у. І за відмову 385-у.

Тепер по відношенню навчання. Ми хочемо бачити фахових експертів. Де ми їх будемо навчати? Сучасний закон, Закон про судову експертизу, він передбачає відповідну вищу освіту. Що таке відповідна вища освіта? Це дефініція, по якій Мін'юст жодного разу не зміг уточнити, що таке відповідна вища освіта, невідомо що. А відповідна вища освіта, тим не менше вона державою закладена. В 2010 році Кабмін дозволив магістерську спеціальність судової експертизи. І у нас уже, якщо відомо, в чотирьох чи

п'яти вузах вже є... в п'яти вузах є магістерська освіта судової експертизи. А бакалаврська? Ми вирішили, що і бакалаврська... От ми в Ірпені спробували ввести економічну освіту і провели один магістерський, задум, будемо проводити ще одну. І ми наполягаємо, щоб була бакалаврська освіта. Тут питання в тому, що це питання не другорядне. Тому що де ми можемо мати... Я зрозумів. Де ми можемо мати професуру? Чи можемо так як в законі написано практикуючих судових експертів, які не справляються з судовими експертизами. Якщо ви задасте питання, яка там черга на виконання судової експертизи, то ви побачите, що вони своє держзамовлення державні установи не виконують.

Що таке держзамовлення? це робота на суди. А вони займаються заробітчанством. Тобто оте питання, коли ..... будемо витягати в освіту, саме вони можуть мати і експертно-кваліфікаційні комісії і відслідковувати атестацію. А по відношенню до того, чи давати експерту зразу чи не давати зразу, в старому Радянському Союзі положення було, що зразу ж давали. От я отримав ..... посвідчення, досі його маю.

А питання.....перевіряти за 3-5 років чи віросла нога, чи не віросла нога – це інше питання. Тоді питання підвищення кваліфікації. У вас в адвокатській спілці є підвищення кваліфікації кожні 5 років. Це можна проводити семінари там і так далі, і тому подібне.

Ну ще декілька проблем. Я не буду зупинятися, бо всі ті концепції виконують.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Ми ознайомимося з вашою концепцією. Ну я ще знаю одне, що у нас, коли судді виносять ухвалу про призначення експертизи, вони ж вроді би..... юридичну особу, тобто державну установу, а приватних юридичних осіб у нас же не існує. Тому якщо державна установа, якщо вони не встигають зробити експертизу, вони що роблять? Повертають в суд. *(Шум у залі)*

_____ . Як це таке може бути? *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оце... Ні, ну якщо... Ні, я зараз говорю, є державна установа і є приватний експерт. І є приватний експерт.

_____ . ...установ в законі немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але недержавних установ у нас законом не передбачено. Я думаю... *(Шум у залі)*

(Загальна дискусія)

Я думаю, що у нас тут є суддя Верховного Суду Ковтюк Єлизавета Іванівна. Може, вона нам трошки...

КОВТЮК Є.І. Шановні колеги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зі своєї сторони. Будь ласка.

КОВТЮК Є.І. Шановні колеги, доброго дня! Дякую за можливість взяти участь в цьому заході. Зовсім в іншому ракурсі я побудує свій маленький, коротенький виступ.

Мені дуже сподобалася концепція, яку озвучив Юрій Юрійович. На сьогодні ми маємо шість законопроектів. То це виглядає так: якщо ми будуємо будинок, то ми маємо шість проектів на цей будинок. На мій погляд, треба авторам законопроектів зустрітися і з цих шести законопроектів зробити один. Все-таки законодавча влада має з дотриманням юридичної техніки і створити оцей один законопроект.

На мій погляд, скоріш за все йдеться про реформування судової експертизи. Не тільки, тут почули, не тільки щодо судово-медичної експертизи, я думаю, що у всіх галузях буде йтися про реформування. Хотілося, щоб не втратили фахівців.

Єдине побажання і великі побажання, щоб не втратили фахівців. Тому що на сьогоднішній день, я знаю, що відбувається, багатьох експертів знаю особисто, продовжується навчання і навчаються. Я дуже щиро вдячна всім експертам, які дуже грамотні, необхідні. Висновки експертиз, деякі справи взагалі неможливо було би розглянути. І судді, якщо призначають експертизу, звичайно, що зазначають і доручають проведення експертизи лише державним установам. Тому що оцього переліку чи атестованих приватних експертів, які є в країнах Європи, у нас немає і поки що немає. І ми ніколи не ставимо питання про те, якої фаховості має бути цей експерт, якого класу, якого рівня. Це вирішує керівник експертизи, і я сумніваюся, що там є третього класу експерти, чи, можливо, там...

_____. Є і п'ятого.

КОВТЮК Є.І. Є п'ятого, так. Ну, не думаю, що починаючому експерту складну експертизу доручать. Доручають. На жаль, якщо доручають, то все-таки...

Звичайно, на сьогоднішній день молодь, знання, це дуже добре, але ми не повинні втрачати і досвід. Поєднання досвіду і знань – це дуже необхідно на сьогоднішній день.

В мене є своє зауваження і пропозиції щодо деяких законопроектів. Я з трьома також ознайомила. Але на сьогоднішній день я не бачу сенсу їх озвучувати. Знову ж таки повторююся, вам треба об'єднати зусилля, має бути кругліший стіл, менший стіл, ніж оце ми сьогодні тут знаходимося. Сьогодні не буде конструктиву, на мій погляд. Тому що до кожного законопроекту, напевне, у всіх знайдуться якісь зауваження і пропозиції. Але це не буде конструктивно.

І я думаю, що... я – фахівець у кримінальному процесі, і що стосується Кримінально-процесуального кодексу, абсолютно нормальний кодекс. Абсолютно нормальний закон, я згідна, Закон про судову експертизу.

Що таке Закон про судову експертизу чи про щось інше? Це є базовий нормативний акт. А для того, як іти, яка має бути процедура, це є методологія, це є інструкції, це є зовсім інше. І туди, можливо, там потрібна законодавча ініціатива. Щодо законопроектів, на мій погляд, я так вбачаю, я побачила законопроекти, йдеться про реформування, про переатестацію, про оплату праці, про те, щоби створити конкурентні спроможні експертні установи приватні. Я теж за прогрес, теж за те, щоби ми рухалися вперед і не конкурентоздатні вони помруть, вони виживуть, вийдуть з ринку, зникнуть з ринку, але ж ми знаємо прекрасно... не мені говорити експертам які витратні, які дороговартісні ..... , особливо що стосується судово-медичної експертизи. Жодна приватна особа, жодна приватна установа собі не зможе дозволити, це прерогатива має бути державі, на мій погляд. Поки що на сьогоднішній день віддавати на поталу, як кажуть, приватним особам проведення... ну експерти знають, напевне, краще і можуть вам озвучити зараз ці експертизи, які повинні все-таки проводити державні експерти. На мій погляд.

Я дуже ще раз вдячна експертам за своєчасність, за грамотність, за допомогу судам. І прошу вибачення за наших колег, за моїх колег, які припускаються інколи не зовсім фахових питань, не юридично грамотних навіть і взагалі таких, які є некоректні і на які не можуть дати експерти відповідь і не повинні давати, в тому числі і чи є склад злочину, інколи і так пишуть, чи є... Так.

Я ще раз дякую. І все-таки, і все-таки має бути наступна зустріч вже з одним законопроектом і не законопроект, а внесення змін до Закону про судову експертизу. Я погоджуюся з першим виступаючим і це має бути, це мають бути деяка дуже, дуже вдало, дуже простою і доступною мовою написаний цей закон від 1994 року. Не треба ускладнювати собі життя, бо на сьогоднішній день, на жаль, юридична техніка написання законів занадто складна, занадто складна, і для цього є інструкції, для цього є методології.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам дякую.

Будь ласка.

_____. Шановні колеги, я прошу вибачення, мені треба зараз відлучитися на комітет на 15-ту годину. Але тут мій помічник запише все, що тут говориться, і буде доведено як кажуть до мого відома. Постараюсь до закінчення круглого столу повернутися сюди, я думаю, що ми там швиденько зараз подання Генпрокурора розглянемо, недоторканності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скільки? Бо він обіцяв, 12 там обіцяли депутатів.

_____. Я розкажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Розкажете потім нам.

Так, добре, я вам дякую.

Значить дивіться, шановні колеги, я з вами в багатьох моментах можу погодитися як теж людина, яка трошки розбирається в судовій системі і взагалі в експертизі. Єдине, що мене наштовхує на думку, справа в тому, що от зараз я би хотів би, щоб ми послушали одну людину, а далі я скажу, що я маю на увазі, чому монополія держави чи не держави, от чому такі дискусії взагалі виникли в стінах парламенту.

Тому я би просив би, в нас, на жаль, колега Богомолець не може підійти, але тим не менше, є Кондратенко Віталій Львович, це начальник Головного бюро судово-медичної експертизи при МОЗ України.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Шановний Ігорю Олександровичу, шановні колеги, шановні присутні. З роботи над законотворчістю, до якої мене долучили, я зрозумів, що не всі в повній мірі розуміють, що таке судово-медична експертиза. Тому я собі стисло дозволю деякі повідомлення про це.

Судово-медична експертиза відноситься до сфери впливу сфери МОЗ України. Це відмінність від інших видів експертиз.

Друга відмінність від інших видів експертиз, чому і особливість, судово-медичні експерти, це матеріал, це об'єкти, з якими ми працюємо. Вони мають властивості зовсім відмінні від властивостей інших об'єктів інших видів експертизи. Тіло не може зберігатися так як понівечений автомобіль, наприклад, для інших експертиз. Це особливість.

Третя особливість. Може хтось...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я прошу вибачення. Шановний колего журналіст, відійдіть, будь ласка, а то ви трохи так...

КОНДРАТЕНКО В.Л. Друга... Третя особливість, може вона не дуже юридично, але для мене вона відображає суть проблеми. Наші об'єкти і наші завдання, які ми виконуємо для судової системи, одні із важливіших. Бо для мене питання захисту життя, здоров'я людей, на їхню гідність це є одним із основних... одним із найзначущіших факторів, над якими ми працюємо.

Початок наших проблем почався в 1991 році, коли постановою Кабінету Міністрів, я не знаю, з яких причин, було відокремлено розмежування майна між державним і комунальним. Обласні ..... дійшли до комунальної власності і відповідно попали під вплив, прямий вплив державних адміністрацій, державних... обласних рад і відповідно до впливу своїх департаментів охорони здоров'я.

Головна проблема після цього, яка виникла (у вас перед екраном), це відсутність механізмів керування таким специфічним напрямком в галузі охорони здоров'я, як судово-медична експертиза. І фактично порушення базового принципу судової експертизи, її незалежність.

Статус державних установ фактично зберігає, лише державну установу відповідно до законодавства на сьогодні фактично зберігає лише Головне бюро судово-медичної експертизи. Переважна більшість бюро судово-

медичної експертизи на даний час є закладом комунальної власності. Не буду затримувати.

До чого це призвело в практичній діяльності. Перше. На початку конфлікту на сході України фактично було втрачено матеріальне та адміністративне керування Луганським і Донецьким обласним бюро. Треба було терміново, так як нагальна потреба в проведенні і налагодженні роботи, я особисто з начальником Дніпропетровського бюро поїхали по зоні АТО, поїхали подивитися, в якому стані і що можна запропонувати. Да, безумовно, ми побачили дуже великі проблеми по поверненню зони, ми попрацювали зі спеціалістами, фінансистами, організаторами охорони здоров'я, і зробили на протязі буквально години, проект вирішення цих проблем. Я його подав в Міністерство охорони здоров'я. Відповіді я ніякої не почув. І було прийнято рішення, яке, на мою думку, не дуже правильне на сьогодні, але я не буду на цьому зупинятися. Про наші біди я промовчу за...

До чого це призвело. Я вам зараз покажу фактичний матеріал. На протязі 16 року Головне бюро судово-медичної експертизи разом з кафедрою Національної академії післядипломної освіти, провело аналіз матеріалів по комісійних експертизах. Вияснилося, що комісійні експертизи, які надходять з бюро, які первинні експертизи комісійні, були проведені в обласних бюро, порівняли їх з рішенням медичного департаменту відповідного, вони майже всюди сходились. В той же час головне бюро при проведенні цих експертиз приблизно в 80-ти відсотках змінювало навпаки...

_____. Висновки?

КОНДРАТЕНКО В.Л. Висновки, висновки.

_____. *(Не чути)*

КОНДРАТЕНКО В.Л. Я потім, якщо буде дискусія, я на цьому зупинюся.

В той же час, тобто, ми поважаємо принцип, що кожен експерт має свою думку і ми не кажемо, що головне бюро святе і ми такі правильні. Але поруч з цим було проведено ще один аналіз, коли повторна експертиза робилася в іншій області і ми побачили, що відрізняється рівно на стільки, рівно на 80 відсотків, рівно 80 відсотків експертиз докорінно змінюються.

_____ . Заключний висновок...

КОНДРАТЕНКО В.Л. Так. Тобто, коли робиться комісійна експертиза структурою, яка не залежить від того департаменту охорони здоров'я...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановний виступаючий, я вам нагадую, що у вас 3 хвилини ще залишилось згідно регламенту. Але на це запитання тільки ремарочку, ну це, по-моєму, вже питання до фаховості і відповідності кваліфікаційним вимогам, якщо в нас діаметрально протилежні експертизи.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Це питання до організації. Я дякую, дякую. Це питання до організації, люди нефахові, справа... моя думка, це не фах, а це умови, в яких вони працюють.

Я буду ще коротшим намагатися, не буду зупинятися, зупинюся на цій таблиці. Ми мали змогу, на жаль у нас чотири законопроекти, ще два законопроекти ми, я їх не знайшов. Щодо проекту 6264, поданого шановним головою, на жаль, судово-медичні експерти, які проводять за рік майже чверть мільйона експертиз, не приймали участь в розробці цього проекту і відповідно деякі наші положення і наші прагнення не відображені. А саме, ми розбили групи, сфери регулювання, мета законопроекту щодо створення ЦОВ, щодо суб'єктів судово-медичної експертизи. За обмалем часу, я зупинюся тільки на суб'єктах судово-медичної експертизи. Головною

проблемою судово-медичної експертизи на сьогодні є грубе порушення Закону про судову експертизу, коли виконують судову експертизу не державні органи, тільки що я продемонстрував до чого це призводить.

Друге. Щодо врегулювання статусу існуючого бюро судово-медичної експертизи? У зв'язку з тим, що ми не приймали участі в цьому, відповідно і цією проблемою вона не відображена в цьому законопроекті.

Фінансування, я не буду зупинятися, хочу відмітити тільки, щоб ви подивилися на останній стовпчик, це проект змін, проект Закону про внесення змін до Закону України про судову експертизу, уточнення деяких положень. Якщо порівняти з усіма іншими законами, наприклад, візьміть, подивіться останню строчку, якщо вам видно, то якраз ці два законопроекти останні, вони паралельні, вони доповнюють один одного, вони гармонічні. І остання строчка показує, що не знаючи ще положень законопроекту Ігоря Олександровича, ми врахували, так вийшло, що ми врахували всі норми, які мають тут.

В заключення я хотів би сказати, ми, Головне бюро судово-медичної експертизи, і, я думаю, можу сказати, і Комітет з охорони здоров'я, ми готові до співпраці, до плідної співпраці, тому що все полягає в не протистоянні, а в знайденні компромісу. Ми готові до цієї роботи долучитися з повним віданням... Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачте, це щодо стосовно слів представниці Верховного Суду. Бачте, а ви кажете, що нічого не буде. От сьогодні вже прозвучали перші тези про співпрацю, можливо якісь норми імплементувати в щось спільне і так далі. Так що все буде добре. Дякую, шановний доповідачу.

_____. Я прошу вибачення, у когось будуть ще слайди, я можу виключити? Бо дуже жарко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Виключайте.

_____. Немає ні в кого?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає.

_____. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, я би хотів би почути, Олена Петрівна Кривошеєва. Кривошеїна, я вибачаюсь, це незалежний судовий експерт.

КРИВОШЕІНА О.П. Практикуючий порчековед с большим стажем работы, с 1993 года. Поэтому хотела бы остановиться на моментах, которые мешают, с моей точки зрения, в полном объеме выполнять возложенные на почерковедческую экспертизу задачи.

Почерковедческая экспертиза всегда были и остается одной из самых востребованных экспертиз в Украине. Всегда почерковедческие исследования экспертизы делали показатели работы отдела и лаборатории в целом. Так было всегда и я могу свидетельствовать об этом так как работаю по направлению, как уже говорила с 1993 года. Выдавая по 15-20 исследований в месяц на эксперта, казалось, мы работали на пределе, однако сейчас количество нагрузки на почерковеда в государственном учреждении возросли в разы. У каждого эксперта лежат в сейфе ожидая своей очереди по 30 дел, физически качественно и в установленные законом строки такой объём работы выполнить невозможно. Эксперты вынуждены идти на всевозможные ухищрения, чтобы как-то обработать неподъёмный материал. Это и бесконечные запросы на дополнительные образцы и выискивание малейшего повода для отказа от исследования и выводы НПВ. Большой объём экспертиз не позволяет эксперту всегда качественно сделать свою

работу не говоря уже о сроках исполнения, которые растягиваются до полугода-года.

Мое мнение, что и внесение поправки в инструкцию об отказе исследований почерковых объектов по копиям, главным образом обусловлено желанием сократить поток экспертизы почерка. Копии документа появились не вчера, были наработаны оптимальные методики формулировки оценочных суждений эксперта и выводы по таким материалам.

Я как почерковед с большим стажем, действительно, не понимаю, почему графический объект, который сохранил при копировании достаточное количество графической информации, должен автоматически отбраковываться только лишь потому, что является копией. Основная мотивация такая, что возможен монтаж по описи в документ. Ну, например, какой смысл монтировать не подлинную подпись в документ, или как возможно полностью смонтировать текст расписки? А как же почерковые объекты на стенах, например, автомобилях? Их невозможно доставить почерковеду в кабинет для исследования. Получается, такая, хоть и редкая группа объектов, также автоматически исключается. Если следовать пункту 3.5 Инструкции с изменениями, внесенными приказом Минюста 1350/5 от 27 июля 2015 года.

Также не секрет, что существует некий психологический прессинг в государственных учреждениях на эксперта. Это обусловлено субординацией, зарплатой, пенсией и подобном. Независимый эксперт свободен своим мнением, поэтому должна быть альтернатива государственным экспертным службам. К сожалению, нынешнее законодательство не дает такой альтернативе шансов. Статья 7 Закона Украины "О судебной экспертизе" гласит: "виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз".

Почерковедческая экспертиза как-раз и относится к традиционным криминалистическим видам экспертиз. Главное ее отличие от нетрадиционных видов в том, что она проводится с использованием специальных знаний и методик, основанных главным образом на положениях криминалистической техники.

Криминалистическая техника, в свою очередь, определяется как "совокупность методов исследования", в частности методик исследования, и как "совокупность специальных технических средств, применяемых для собирания, исследования и использования доказательственной информации".

Проведение же почерковедческих видов исследований не требует ни сертифицированных лабораторий, ни ведения криминалистических учетов, коллекций, не использования какого-то высокоточного, высокотехнологического оборудования. Почерковедческая это, пожалуй, единственная из экспертиз, где компьютер не поможет, он используется только как вспомогательное средство. Нету такой программы, которая сразу бы выдавала фамилию исполнителя, проанализировав текст документа. Здесь только глас эксперта, навыки, опыт, терпение и скрупулезный труд могут привести к успешным результатам.

Поэтому для качественной и полноценной работы независимого почерковеда необходимо иметь только знание, опыт, владение всеми необходимыми методиками и методами исследования.

В связи с выше изложенным считаю целесообразным и даже необходимым исключить приведенный пункт статьи 7 Закона Украины о судебной экспертизе из редакции закона. Позволить получать и подтверждать квалификацию эксперта почерковеда в центральной экспертно-квалификационной комиссии.

Собственно, у меня все. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам дякую.

Я от бачу, тут є пан Волочай Сергій Павлович. Я читаю його у Фейсбуці, як він мене критикує. Я би хотів би послухати вас. Будь ласка.

ВОЛОДЧАЙ С.П. Дякую. Дякую, шановний головуючий.

Доброго дня, шановні колеги! Я представляю тут не чисельну категорію ....., які не є ані ....., ані ....., ані приватними експертами..... Я є той фахівець, який згідно Закону про .....експертизу, стаття ..... може бути за рішенням особи.....

Тому я ..... Я вдячний, пане Лапін, за вашу новацію. Це, дійсно, реформаційна новація, що ви статті 14 в частині першій вказали серед суб'єктів судово-експертної діяльності фахівців з відповідних галузей знань.

Разом з тим я не розумію вашої логіки, оскільки в статті 14, де ви вказали, в частині першій, що є суб'єктом судово-експертної діяльності фахівці. В четвертій частині цієї статті ви вказали за умов. За яких умов фахівці з відповідних галузей знань можуть призначеними судовими експертами? Ніколи. Якщо є відвід усім іншим атестованим судовим експертам. Яка логіка, я хочу вас спитати зараз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перш за все я хотів би звернути увагу, давайте так, ми спочатку говорили про це, що в нас не вечір питань-відповідей. У нас не вечір питань-відповідей. Я хочу почути вашу пропозицію.

ВОЛОДЧАЙ С.П. Пропозицію. Частини четверту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дозвольте, я закінчу. Тобто якщо є допущено в самому проекті якісь моменти, які можуть потім потягнути негативні наслідки, то для того ми сьогодні і зібралися, бо я не хочу, щоб їх було.

ВОЛОДЧАЙ С.П. Тоді, будь ласка, занотуйте частину четверту статті 14 вилучити, тоді вся стаття грає, тоді вона прекрасно грає хто є суб'єктами, співробітники державних експертних установ. І я тут згодний, що саме співробітники, а не державні установи, оскільки відповідальність має бути персональна, я з Юрієм Юрієвичем дуже згодний

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, я трішки вам, з вашого дозволу, раз вже так трішки пішло, вже питання таке дискусійне, я буквально маленьке уточнення. Справа в тому, що якщо я зроблю вичерпний перелік, то я потім не зможу між першим і другим читанням щось корегувати. А якщо буде питання відкрите, то між першим і другим читанням воно закривається або, як ви кажете, виключається частина четверта і ми йдемо далі по процедурі. Ну, це я просто кажу, щоб ви зрозуміли.

Тому що, якщо я сьогодні напишу, наприклад, теоретично беремо, будь-який пункт, не важно там, пункт номер 10 там, і пишу вичерпний перелік осіб, наприклад, і забувся я от про колегу, бо ще є якісь там моменти, я ж не можу знати все. Тому для того і є поняття, що можна, якщо існує стаття, то можна в неї вносити корективи, а якщо її взагалі такої статті нема, то між першим і другим читанням я не маю права, згідно регламенту, добавляти статтю, я можу корегувати існуючі. Але зауваження я ваше почув, розберемося.

ВОЛОДЧАЙ С.П. Тоді з логіки законотворчості, в частині першій є основна суть, а вже тоді інше є пояснення. І 4 пункт суперечить першому, прибираємо цей 4 пункт.

Далі. В принципах судово-експертної діяльності є все, крім науковості, і перший принцип законності. Як це працює зараз? Зараз це працює так, що колегіальний орган в складі експертної кваліфікаційної ради колегіально приймає рішення, що це оте чи не те є методикою судових досліджень, незважаючи на скільки вони є науково-обґрунтованими. Наприклад, серед

судових методик, судово-експертного дослідження було до даного часу таке позорище, як методика дослідження моральної шкоди Ердолевського. .... формула затверджена. На якій науковій підставі, ми з Наталією Миколаївною з'ясовували і з'ясували, що жодних наукових підстав немає, вилучити.

Але тепер до питання реформи судочинства в Україні. Хто, коли з'ясував, серед державних експертних установ чому сталося так, що не наукове щось отримало статус наукової методики судових досліджень. На підставі цієї не наукової методики виносились рішення іменем України. Тому ми говоримо, що не є гарантією жоден пункт незалежності, об'єктивності і т.д., що написано в законі, якщо немає, як сказав, Юрій Юрійович, альтернативних суб'єктів судової експертної діяльності. Повертаючись до цього, незалежні експерти, а також усі інші фахівці з відповідних галузей знань на підставі рішення ....

Як це працює за кордоном, перед вами людина, яка пише судові експертизи у країнах СНД лише на підставі свого диплому і кваліфікації. Не треба жодних атестацій, щоб підтвердити те, що людина закінчила вищий навчальний заклад. Що суддя має з'ясовувати в процесі? Я був у Страсбурзі, я був в Америці, я був в Німеччині, що суддя з'ясовує експертів? Диплом є? Є. Що ти закінчив? Наскільки це рейтинговий вуз? Коли ти закінчив? Що ти вчив? Що ти пам'ятаєш? Які книжки читав? Які роботи писав? Де ти приймав участь? І т.д. і т.п. дуже прості питання, з'ясування дійсної кваліфікації, а не формальної ознаки рейтинг, клас, атестація, реєстр атестованих експертів. Для судді нічого не означає, тому що суддя визначає дійсні обставини, які дозволяють йому з'ясувати так чи ні і застосувати висновки цього спеціаліста в своєму рішенні.

І останнє, що я хотів сказати, у вашому законопроекті є таке, за згоди юридичної особи, вона може передати свої напрацювання, наробки, як це звучить, як це має бути. Це ми прийшли до людей в наукову установу. Ви маєте собі гарні напрацювання, дайте, будь ласка, нам за згоди. А хіба у вас немає згоди? Жаль. Зараз буде. Давайте виключимо це і повернемося до того,

що судова експертиза - це дослідження на підставі спеціальних знань. В кого ті знання є, той ті знання ніколи не віддасть, бо це його праця, це його продукт інтелектуальний і він лише захистити його, опублікувавши у фаховому джерелі і мати від того зиск, бо це його робота. А так: "дайте нам, бо нам треба, а в нас немає".

Ми з Наталією Миколаївною говорили про співвідношення потенціалу відомчих експертних наукових установ і загалом науки і жодного порівняння. Тому якщо ми говоримо про реформу, то реформою будуть відкриті зали судових засідань для науки, для науковців і науковці, вони самі читають останні свої дослідження і не треба атестовувати методики і дозволяти застосовувати ці методики тим експертам, які теж атестовані, якщо людина фахівець, вона знає свої методики і вона може провести дослідження.

І останнє, що я хочу сказати. Коли ми говоримо за реформу судочинства, то основною засадою є змагальність і доступ до правосуддя, що це за доступ до правосуддя, коли адвокат не може добитися до експерта, бо в експерта вже шафи ломляться від тих справ, які вже надійшли, а хіба мало навколо спеціалістів, які могли би дати такі висновки. А до цієї редакції, коли ще був до реформи ЦПК, коли була ..... судова правда, судова істина досліджувалася, судді мали повноваження перенести експертизу, бо вже треба рішення якесь приймати. І тоді дуже часто експертом призначалися саме ті фахівці, які є під рукою, а вони в кожному містечку є, які здатні дати висновок на ті питання, які стоять перед судом і не важливо буде, чи він експерт, чи атестований, чи в нього категорія, чи він співробітник.

Пропозиція в принципі ввести науковість, в статтю 14 четверту частину за умов знищити. І подивіться, будь ласка, самі, ви казали, це корупційна складова. За згоди юридичної особи передати напрацювання методичні і так далі, я думаю це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться...

ВОЛОДЧАЙ С.П. Ви самі написали це для того, щоб знищити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Корупційна складова, я мав на увазі в частині освоєння коштів держави на державних установах.

ВОЛОДЧАЙ С.П. Я тут також вбачаю ознаки корупційності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачите, ми з вами, співпадають думки.

ВОЛОДЧАЙ С.П. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, я вам дякую.

Шановні колеги, до нас приєдналася колега Богомолець Ольга Вадимівна, тут вже представники МОЗу в нас презентували законопроект. І я хотів би все-таки, щоб колега народний депутат сказала декілька тез, які вона вважає за потрібне. Дякую.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний пане головуєчий, шановні колеги, представники як би експертного середовища! Дуже дякую вам за те, що власне підготовлений і зроблений цей круглий стіл, вважаю, що він надзвичайно важливий. Так склалося, що сьогодні одночасно розглядаються закони по реформі системи охорони здоров'я, які для нас є ключовими. Але хочу сказати, що реформа системи охорони здоров'я в Україні ніколи не відбудеться і ми не будемо довіряти нашим лікарям, якщо ми з вами не зробимо реформу служби судмедекспертизи. Не знаю, чи говорив виступаючий, у нас в Україні немає лікарських помилок. Їх немає не тому, що їх немає, лікарі помиляються скрізь, в Америці, в Британії, скрізь по цілому світу, їх немає тому, що їх не можна довести. І лікар у нас має бути, з

одного боку, мотивований високою зарплатою, ви маєте можливість заробляти, з іншого боку, має бути кнут, він має боятися, що його притягнуть до відповідальності, його позбавлять ліцензії на півроку, на рік, на все життя, його посадять в ув'язнення, якщо він є злочинцем. І у нас на сьогоднішній день такого інструменту, кнута і пряника, в охороні здоров'я не існує.

Як виходять інші країни з цієї ситуації? Власне чому ми і підготували закон, який ледь торкається власне того, про що ви сьогодні говорите, який стосується саме служби судмедекспертизи. Це служба, яка зобов'язана нести відповідальність за те, щоб причина смерті людини була встановлена правильно. Якщо є питання, що лікувало від одного, а помер від зовсім іншого або помер від того, що лікували, то, якщо служби в державі немає, зараз служба працює як комунальні заклади місцевого комунального підпорядкування. Хто з вас працював в районах, знає, що це таке. Начальник бюро судмедекспертизи – кум, сват, брат, однокласник, лікарі. До кого звертатися? І експертиза в 200 випадків, як працюють районі ЗМІ, продемонструвало, що 80 відсотків діагнозів встановлені неправильно, вони не відповідали дійсності.

Для того, щоб служба працювала інакше, і так було в Україні до незалежності. Служба була централізованою – і служба патологоанатомічна, і служба судмедекспертизи, це була єдина вертикаль. Такі вертикалі працюють в усіх європейських країнах, вони мають різне підпорядкування. У когось служба підпорядкована Міністерству охорони здоров'я, у когось служба підпорядкована Мін'юсту. Залежно від того, як приймають...

_____. *(Не чути)*

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Що-що?

_____. *(Не чути)*

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. В даний момент мова іде про те, що у нас служба СМЕ поки що прив'язана до моргів територіально, поки що вони працюють разом з патологоанатомічними службами, і навіть ми, якби і хотіли їх вилучити, ми маємо їм створити матеріальну технічну базу.

Тому поки що стоїть питання, і цей закон було нами створено для того, щоб створити централізовану систему, яка би мала окремий бюджет, яка мала би окреме фінансування, заплановане в державному бюджеті вже на наступний рік для того, щоб ми могли службу виокремити, тобто централізувати. Тобто держава децентралізується, а ця служба має мати жорстку вертикаль для того, щоб у людей, ну, був шанс знайти якусь справедливість.

В мене буквально, знаєте, настільки... Декілька місяців тому прийшла на прийом жінка, весь секретаріат, ми півгодини не могли повірити, що таке є в Україні. Жінка, проста жінка, перукар з Одеси, її син, бізнесмен, біг в Києві марафон в вишиванках.

_____. *(Не чути)*

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Ви коментуєте?

_____. *(Не чути)*

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Це проста жінка, це перукар з Одеси, з таким одеським колоритом. Її син втратив свідомість, пробігши марафон. Поки його довели в лікарню і кинули, і в лікарні він помер. І йому встановили діагноз: сепсис. І лікували відповідно від сепсису абсолютно здорову людину, яка пробігла марафон. Людина рік не могла отримати заключення судмедекспертизи, рік не могла отримати заключення судмедекспертизи. І я зараз, включивши, була на прийомі у Генерального прокурора, у міністра МВС, для того, щоб вирішити, я не можу цю систему, я не можу її

допомогти, я не можу добитися для людини справедливості, а вона хоче просто справедливості. А я хочу, щоб люди, які біжать марафон, щоб вони розуміли, що якщо їх привезуть в лікарню, що хтось буде думати головою і лікувати відповідно.

Саме тому я як голова Комітету охорони здоров'я, як автор цього законопроекту, ми готові і відкриті до співпраці. І хочу пояснити нашу мету: нам потрібно централізувати, мета цього законопроекту головна, з вами ми готові його доопрацьовувати – централізувати службу судмедекспертизи. Щоб вона стала у нас незалежною, а не комунальними закладами, які знаходяться в підпорядкуванні і фінансуються місцевою владою, де рука руку миє і де людям справедливості не можна знайти.

Тому ще раз, відповідно яке буде рішення прийняте вашим комітетом, наш закон на 10 відсотків лише перетинається з вашим, тобто він відокремлює цю службу і ми готові врахувати будь-які ваші застереження, готові до співпраці. Якщо ви будете вважати, що ці закони потрібно об'єднувати, будемо думати, як їх об'єднувати. Але хочу сказати, що точкові закони робити легше і проводити їх в парламент можна скоріше, і ми вже могли би, якби ми пройшли, ми би могли би вже на наступний рік запланувати якийсь бюджет на цю службу перед бюджетним роком. Тому що знову таки, ми можемо реформувати європейські протоколи якості, вчити наших лікарів, але якщо ніхто не боїться бути покараним за неправильно встановлений діагноз або неправильно проведене лікування, або неправильно прийняті пологи, де гине дитина внаслідок невисокої кваліфікації лікаря, тому реформа в нас буде з одним крилом, ми далеко не полетимо.

Тому буду вдячна за те, що ви як експерти ознайомтеся з нашим законопроектом, внесете в нього ваші зауваження, і за підтримки вашого комітету я профільного ми будемо... ну зробимо все можливе, що від нас залежить для того, щоби ця служба в Україні запрацювала. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольга Вадимівна.

Значить, шановні колеги, я би, з вашого дозволу, хотів би почути думки Прохоров-Лукін Григорій Вікторович, це керівник Відділу узагальнення експертної та судової практики інтелектуальної власності Національної академії правових наук. Будь ласка.

Шановні колеги, давайте дотримуватися регламенту, тому що дехто приїхав і поїде і навіть не успеє висловити свою думку. Буде незручно.

ПРОХОРОВ-ЛУКІН Г.В. Да, дякую за те, що надали можливість ну, перш за все, побачити колег і побувати в такому шановному товаристві.

Наш інститут розглянув, проаналізував законопроект Президента, і ми вам надамо пропозиції щодо статей, тут конкретика. Ну наприклад, стаття 2: про законодавство України сказали, про Конституцію – ні. 92-а стаття там про експертизу..... Тобто ми вам передамо, тут все.

Я хотів би коротко сказати, що тут міститься у цьому, у цих наших пропозиціях. Ну перш за все, на наш погляд, основним критерієм всіх законодавчих пропозицій має бути забезпечення правосуддя незалежною, об'єктивною та кваліфікованою..... Під цим кутом треба розглядати усі пропозиції. І я хотів би закликати колег не розказувати, як їм погано чи добре, чи погано живеться, а говорити щось конкретно по законодавчих пропозиціях.

Щодо змін, які пропонуються. Так, на мій погляд, на погляд нашого інституту реформа судової експертизи вже перезріла мабуть, і треба було вже давно робити ці якісь кроки по вдосконаленню законодавчого врегулювання. Причому, як ви правильно сказали, зміни на краще можливі тільки в умовах конкурентного середовища. Немає конкуренції, жодна справа не буде нормально розвиватися. Тому, наприклад, я згоден з колегою, що треба дозволити проводити абсолютно всі експертизи, у тому числі абсолютно всі криміналістичні, не тільки почеркознавчі, абсолютно всі експертизи приватним експертам за умови, тільки дві може бути умови.

Перша умова це дотримання умов збереження об'єктів, які виключені з обороту, наркотики, вибухові речовини, зброя і наявність відповідної дослідницької бази апаратної. Я вам скажу, що у Великій Британії Національний банк ДНК, де проводяться експертизи ДНК, не є державною установою. Просто там виписана нормативна база і, до речі, економляться кошти державного бюджету. Точно також ..... не є державною установою.

І тому я вважаю, що справа в тому, що до дійсно експертизи залучалися фахівці, незалежно від того є у них там ....., чи немає. Треба щоб він був дійсно фахівець, тому що саме він, як фізична особа, має нести відповідальність за той висновок, який він дає в результаті свого дослідження.

У більшості країн Європи існує тільки дві критерії придатності фахівця для виконання експертизи. Перший критерій це фаховість, тобто він має бути спеціалістом у своїй галузі і другий критерій це знання процесуального законодавства на рівні, який дозволяє йому виконувати функції експерта. Причому в багатьох країнах переліки фахівців, які можуть залучатися як судові експерти, зберігаються не в Мін'юсті там, а при апеляційних судах. У Великій Британії перелік експертів з інтелектуальної власності зберігається ..... Реєстр, зберігається у Союзі юристів Великобританії. І кожна особа може прийти, і ознайомитися, і обрати собі фахівця відповідного.

До речі, щодо нашого реєстру, який веде Міністерство юстиції? Цей реєстр ведеться з порушенням Закону про авторське право і суміжні права. Тому що там не зазначається прізвище розробників цих методик. Реєстр методика застосований, ведеться з такими порушеннями, тим більше, що там у тому реєстрі ще з 1964 року методика записана. Я не розумію, навіщо вони там?

_____. *(Не чути)*

Крім того, хочу звернути вашу увагу, що до цього часу не існує ніякої відповідальності, ні кримінальної, ні адміністративної, ніякої за втручання в діяльність експерта, за вплив на цього експерта, на закон. Тобто я не знаю як ми живемо, якщо будь хто може безкарно втручатися в проведення експертизи, чи психологічним, чи іншим шляхом давити на експерта. Це питання кримінальне, перш за все законодавства, але треба це враховувати. Ми вважаємо, що експерт, який не є співробітником державних експертних установ повинні мати право приймати участь у роботі, якщо вона збережеться ..... ЦЕКК (центральна експертна кваліфікаційна комісія), тому що я взагалі вважаю, що це, мабуть, може бути таке самоврядна така організація як палата аудиторів, чи щось таке.

В розробці методик судової експертизи мають приймати участь не державні експерти, у підготовці необхідних програм навчання та у формулюванні вимог щодо кваліфікації експерта. На счет переліку видів експертизи я сказав, більш докладно ці пропозиції викладені, ми вам передамо.

Ще мене, Олександр Васильович Круть, який сьогодні відсутній просив передати, так би мовити його думку, щодо того, що він згоден, що атестація може бути через п'ять років. Потім присвоєння кваліфікації безстроково, через п'ять років, довічно.

Схвалити введення до переліку судово-експертної діяльності юридичних осіб, виключити Міноборони та Держкомкордон. ЦЕКК має бути єдиною для всіх експертів, в тому числі державних установ та підприємців. І ЦЕКК він вважає, що немає підпорядковуватись Мін'юсту, а має підпорядковуватись, можливо, Державній судовій адміністрації.

Оце, якщо коротко і, мабуть, я в регламент вклався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ПРОХОРОВ-ЛУКІН Г.В. Дякую і вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! З вашого дозволу у нас тут є присутній керівник Центру експертного дослідження ДПІ інтелектуальної власності судовий експерт Петренко Сергій Анатолійович. Будь ласка.

ПЕТРЕНКО С.А. Дякую за можливість... Вітаю всіх присутніх. Я в принципі підтримую те, що казав Григорій Вікторович, ми з ним співробітники однієї державної установи, але найспеціалізованій установі судової експертизи.

І з свого боку хочу додати, він казав про законопроект, який президентський, ми ж, в мене аналіз законопроекту пана Лапіна є. І в принципі всі зауваження, які тут були вже озвучені, ми з ними погоджуємося дещо частково.

А що стосовно вашого законопроекту, то декілька ремарок, які не озвучував Григорій Вікторович. По-перше, це визначення, які даються на початку першої статті, в першій статті визначення вони не зовсім коректні і там треба над ними доопрацювати. Тому що, наприклад, висновок експерта, все чудово, що це опис ходу досліджень, проведених досліджень, але не зазначається, що в цьому висновку повинні бути зазначені результати досліджень, а саме доказову базу мають результати досліджень на те як експерт їх проводив.

І ще один момент, який тут озвучувався – це з приводу понять "судовий експерт" і "експерт". От колега там з приводу 14-ї статті казав, що експертом може бути особа, от у вас в визначенні написано, що "судовий експерт – це особа, яка залучається до проведення експертизи". Так? В 14-й статті йдеться мова про те, що експертом може бути будь-який фахівець, якщо там за певних умов не знайшлось там судового експерта, чи не може бути залучений судовий експерт. То тут треба просто концептуально зрозуміти про що йдеться мова, ми ведемо мову про експерта як особу, яку

залучають до проведення експертизи і це не важливо атестований він, чи є в нього кваліфікація судового експерта, чи нема кваліфікації, головне, що він фахівець. Чи ми ведемо мову про фахівця, спеціаліста, який має певну кваліфікацію і кваліфікації у вас тут виписані, там атестований має вищу спеціалізовану освіту і таке інше і я професію, який професійно, на професійному рівні займається цією діяльністю, і експерт як особа, яка просто залучається до проведення експертизи. Тобто, судовий експерт коли залучається до проведення експертизи він є експертом, фахівець який залучається до проведення експертизи він також є експертом, але фахівець, який залучається, не має статусу судового експерта, тому що його кваліфікація якось там комісією, за якимсь там критеріями не підтверджена. Тобто, тут треба концептуально зрозуміти про що йдеться мова і звісно в законодавстві це віддзеркалити.

Далі. Вже тут казали, це і законопроект президентський, і ваш законопроект, на нашу думку, він пересичений певними положеннями, які повинні міститися в підзаконних нормативних актах. Це особливо проглядається з 33 по 35 статтю, там де йде, що повинен містити висновок експерта, які там моменти, це все в інструкціях. Можливо, тут також до цього слід віднести строки проведення експертизи. Чому? Я зараз поясню чому, така ситуація, тому що одна з ваших реплік було того, що є намір уніфікувати по можливості щось уніфікувати, щоб підходи були однакові. Але ж колеги, я думаю, що підтвердять, що в залежності від виду експертиз і дослідження різні. І якщо там, я не знаю експертизу почерку, бо я ніколи її не стосувався, я експерт у сфері інтелектуальної власності, ... Але інколи, коли приходять на виручення експертизи там 20 томів, по 500 там сторінок тексту ..... і таке інше, це хімія і дуже велика хімія, то за 15 днів продивитися і усвідомити чи потрібні якісь інші документи це дуже важко. Тому ці питання щодо терміну розглядів матеріалів справи і таке інше, краще щоб вони були в підзаконних актах. Чому? Тому що ..... практика дає змогу при необхідності більш швидко корегувати ці моменти. Але якщо ми

це закладемо в закон, то експерт заганяється у певні рамки, п'ять днів чи п'ятнадцять днів і що хочеш, але на нього є експерт-навантаження і він достатньо кваліфікований, не зможе продивитися всі ті документи, прийняти рішення що з ними далі робити.

Окремо питання це підтвердження кваліфікації. На сьогоднішній момент, ви знаєте цю ситуацію, що експерти, які працюють в державних установах, вони, скажемо, більш у ..... положенні ніж експерти, які працюють в не державних установах. Три роки переатестації, п'ять років переатестації. І питання переатестації. Що ми переатестуємо? Якщо ми хочемо підтвердити кваліфікацію експерта через 5 років, то давайте подивимося, що він ці 5 років робив? У Міністерство юстиції ми кожний рік направляємо звіт про ..... скільки ми провели експертиз, по яким справам? Цей звіт є. Подивіться, що експерт зробив за 5 років? Він робив якісь експертизи чи не робив експертизи?

Якщо він приходить на переатестацію, що у нього запитують? Його рівень фахових знань, які нікуди не діваються, бо це частина людини? Чи його знання змін законодавства, які відбулися? А якщо законодавство не змінилося? Ми будемо запитувати експерта: що таке повторна експертиза; а які умова призначення того; а які права, а які обов'язки. Ну він то і так це знає. Ну давайте ще раз запитаємо, зберемось і запитаємо. Тобто це треба питання... можливо, це не питання закону, але можливо це питання якихсь підзаконних актів. Але на це треба якось звернути увагу, якщо ми закладаємо момент, що безстроково мати кваліфікацію через 5 років переатестацію. Перша атестація, да, він входить в професію, через 5 років переатестація, він підтверджує кваліфікацію і безстроково. Ну чудово – безстроково. А після цього він нічого не робить, він просто в статусі судового експерта. І звісно, що в нашій сфері ми стикалися з ситуацією, коли залучалися фахівці, науковці з певних галузей знань, судові експерти з певних спеціальностей цих галузей знань, і розумієте, що ситуація зовсім різна, тобто судовий експерт мислить як людина, яка має спеціальні знання, знає процесуальне

законодавства і розуміє матерію судової експертизи, а науковець мислить як науковець. І все. І тоді вже виходить ситуація трохи... ну тобто...

Так, і що ще? Далі. Якщо ми кажемо про питання, що у нас буде уніфікований підхід щодо атестації, система атестації, тобто Центральна експертна кваліфікаційна комісія, наприклад, то виникає питання, що робити з МОЗом, що робити з МВС. У них свої там експерти. *(Шум у залі)*

І інструкції. Як це? У них своя буде Центральна експертна кваліфікаційна комісія МВС чи МОЗу, чи це буде все ж таки одна на всіх? Як оце все питання і хто... чи залишається питання дисциплінарного провадження за діяльність експерта, чи ми це відкидаємо? Такі моменти.

Ну там деякі ремарки ще по термінології, але ми вам передамо там, щоб не... не забувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Я вам дякую.

У нас тут також присутній директор Департаменту судової експертизи у сфері інтелектуальної власності Державної судової адміністрації України судовий експерт-оцінювач, патентний повірений Стародубов Ігор Вадимович. Будь ласка.

СТАРОДУБОВ І.В. Я дуже вдячний вам за те, що дали можливість виступити. По-перше, хочу зазначити, що я в судовій експертизі працюю вже 20 років, хоча мені... я не дуже така поважна людина і дуже багато працюю, але з 20 років, з 1997 року, я вже віддав судовій експертизі. І хочу зазначити всіх присутніх, всі це знають, щоб стати судовим експертом на теперішній час, треба мати відповідну освіту і пройти певні складення іспитів і певну школу. І щоб стати фахівцем в певній галузі, повинні пройти якийсь шлях ця людина.

Тож я хочу погодитись з тим, що, по-перше, на що треба звернути увагу при написанні всіх цих законопроектів, про які ми сьогодні кажемо, це не втратити тих фахівців, які вже існують, які є.

По-друге, якщо ми з вами проаналізуємо законодавство, яке стосується призначення судових експертиз, таких як Кримінальний кодекс, адміністративний, господарський, відповідальність судового експерта у нас зазначено в Кримінальному кодексі і воно зазначено не відносно експертної установи, державної, не державної, а відносно фахівця, який існує. Тобто і призначення судової експертизи воно повинно бути безпосередньою не ... суб'єктом експертної діяльності повинна бути не експертна установа, а безпосередньо експерт, а де він буде працювати нехай він сам обирає. Він буде в державній, не державній і хто краще надасть йому можливість працювати, державна експертна установа? Нехай йде працює в державну експертну установа і вона забезпечує його працею. Якщо він хоче працювати в не державній експертній установі, то нехай працює там і йому забезпечують умови, а прописувати безпосередньо умови до кожного виду судової експертиз прописувати умови те про що казав Григорій Вікторович і те, що є, що щоб робити судову експертизу з інтелектуальної власності, до речі, чим ми займаємося, не треба мати безпосередньо якісь мікроскопи або обладнання. Якщо робити хімічну експертизу, не кожна не державна експертна установа зможе собі це дозволити. І критерії повинні бути визначені безпосередньо до проведення цих судових експертиз.

Тож я хочу вас закликати до того, щоб переглянути безпосередньо хто є суб'єктами судово-експертної діяльності. Це мій... дякую за можливість виступити.

_____. *(Не чути)*

... інша має право сказати, я не згоден тому що... І тоді що виходить? Одна сторона заявила експерту, а друга каже: "Так я його не знаю, треба познайомитись". Докладаємо справу. Така ситуація можлива?

СТАРОДУБОВ І.В. Така ситуація... Ну, для цього повинно бути...

_____ . (Не чути)

СТАРОДУБОВ І.В. У нас існує реєстр атестованих судових експертів.

_____ . Тоді виникає ситуація, що у нас досі, ми зараз знаємо, є ....., є там ще декілька установ, які, ну, знають, не знають, знаємо про них, всі знають, суди знають, кажуть: "..... довіряєш, довіряю, призначаємо ..... А вони потім і свої працівників ..... Це швидше робиться. А якщо зробити, як ви кажете, щоб конкретно експерта, щоб суд призначав, отут я як адвокат я бачив відразу лазейку, як затягнути процес, якщо я не хочу справу доводити до кінця. Логічно? Логічно.

СТАРОДУБОВ І.В. Ну, зараз існує такий самий механізм з експертними установами.

_____ . ...хто платить експерту, той замовляє музику. Я пішов до експерта і кажу, так і так, ви як пишете, ймовірно може бути, робите припущення в висновку експертизи, а суд потім нехай оцінює. Теж є ризик корупційний. Тому тут треба дуже чітко зважити, щоб не напоротися на такі моменти, які потім будемо чухати голов,у не знаючи, де вона...

СТАРОДУБОВ І.В. Дивіться. До речі, в Німеччині ....., що казали, при Апеляційному суді існує перелік всіх експертів, які бажають бути експертами.

_____ . В цьому суді? Конкретно суди чи по землях?

СТАРОДУБОВ І.В.. По землях.

_____. Ще немає ні одного висновку ..... власності ймовірно. Я ще не бачив.

СТАРОДУБОВ І.В. Ну, я взагалі, ...про що говоримо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Шановні колеги, на жаль, ще одна людина. Я, з вашого дозволу, хотів би почути Педь Ірину Валеріївну керуюча експертної групи судовий експерт.

Будь ласка. І все-таки виходячи...

ПЕДЬ І.В. Дякую. Я дуже коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Будь ласка.

ПЕДЬ І.В. Тому що багато важливого було сказано. І я повернуся до початку.

Я абсолютно погоджуюся з Ігорем Олександровичем. Найважливіша складова цієї реформи – це уникнення монополії держави у судовій експертизі. І є певні важливі моменти, які треба врахувати для того, щоб ця норма запрацювала і підтримувалася відсутність монополії при атестуванні судових експертів і при здійсненні діяльності.

В мене прохання, щоб на законодавчому рівні було затверджено можливість формування усіх колегіальних органів, які здійснюють атестацію експертів, які впливають на політику в сфері експертної діяльності і щоб було закріплено певну конкурентну, виборну, якусь модель прозорого формування таких органів. Коли йде мова про експертно-кваліфікаційну комісію, про координаційну раду, на сьогодні механізм формування цих органів не зрозумілий і яким чином приватні експерти можуть впливати, контролювати цю діяльність взагалі не прозоро. І тому прохання незалежно від того, яке буде прийнято кінцеве рішення, чи кваліфікація буде

оцінюватися в рамках Міністерства юстиції, чи кваліфікація буде оцінюватися громадською організацією, має бути прозорий принцип формування кваліфікаційних комісій, зрозумілих всім...

_____ . Одне незрозуміло, як вирішувати проблему.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, з вашого дозволу, буквально секундочку. Я просто, тобто взагалі питання от хто має бути в кваліфікаційній комісії, якщо ми зараз, я сам громадськість, але я знаю, коли громадськість...

_____ . Ні. ви – народний депутат.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колись був громадськість. Суть не в тому, я до чого хочу звернути увагу, ми вже гралися з громадськістю при переатестації правоохоронців. Ну, якщо ми зараз ще почнемо переатестовувати медиків, наприклад, за допомогою слюсарів, це буде не добре.

ПЕДЬ І.В. Мова не про це. Я була протягом року...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, формування комісії з кого і на базі чого – от головне питання.

_____ . Я ж і питаю, механізм, який ви пропонуєте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, от ви як бачите це?

ПЕДЬ І.В. На сьогодні існують різні, є конкурсна система коли подаються заявки на участь і розглядається. Наприклад, Міністерством юстиції або громадською організацією.

_____. Як ви пропонуєте механізм атестації?

ПЕДЬ І.В. Я кажу не про атестацію, а про формування того органу, який буде атестувати, і я пропоную...

_____. Добре. Як ви бачите механізм...

ПЕДЬ І.В. Прозорий механізм, який визначає чіткі критерії обрання членів комісії з поданням заявок, з перевіркою рівня кваліфікації як це є в адвокатурі, як це є в інших сферах, де проводиться оцінка...

_____. Ви розкажете принципи, як це зробити, а я питаю механізм, як ви це бачите?

ПЕДЬ І.В. Я ж про це вам і кажу. Має законодавчо бути закріплено виборчий або конкурентний механізм, тобто, що приймається підзаконний акт, яким визначаються чітко критерії за якими... рівень кваліфікації, рівень досвіду, репутація, наприклад, наявність, чи відсутність негативних рецензій. Критерії подолавши особа має бути членом кваліфікаційної комісії.

_____. Я вам допоможу, ви хочете сказати, що має бути комісія, яка складається...

ПЕДЬ І.В. Вона є.

_____. ... 20 відсотків професорів, 20 процентів доцентів...

ПЕДЬ І.В. Це варіант.

_____ . ...студентів, до прикладу. Які мають обиратися на таких умовах, а потім вони вже...

ПЕДЬ І.В. А вони вже перевіряють, так...

_____ . Я правильно говорю?

ПЕДЬ І.В. Абсолютно з вами ...

_____ . ... про тих доцентів, студентів, професорів. З кого має складатися комісія? Хто її має призначати, чи обирати, чи ...

ПЕДЬ І.В. Я вважаю...

_____ . *(Не чути)*

ПЕДЬ І.В. Я вважаю, що, можливо, деталізовані критерії не мають бути відображені в законі, вони мають бути в підзаконному акті. Але закон має закріпити виборчий характер. Це моя позиція.

_____ . Це зрозуміло.

ПЕДЬ І.В. Я можу запропонувати...

_____ . Треба прописати... *(Не чути)* ...що має бути такий алгоритм, який має в "Прикінцевих положеннях"... *(Не чути)* Кабінету Міністрів, Міністерству юстиції як правило пишемо, Кабінету Міністрів розробити, прийняти, і довести, але саму ідею ми маємо оформити в законі. Принцип як ...

ПЕДЬ І.В. Я з вами...

_____. Принцип... ви сказали принцип. ... має бути виборність, має бути фаховість, а якісний склад і кількісний прописуємо з кого мається ця комісія складатись? Оголосимо конкурс, вийдемо на вулицю, скажемо..... той, хто швидше добіжить?

ПЕДЬ І.В. Давайте закріпимо, що...

_____ . .... ми про це зараз і говоримо.

ПЕДЬ І.В. Я ж це і пропоную, закріпити фахівців, критерії до фахівців.

_____ . *(Не чути)*

(Загальна дискусія)

_____ . Це вже конкретика.

(Загальна дискусія)

...фахівців, ви через це пройшли і знаєте... Ви точно знаєте, яка має бути комісія, але чомусь мовчите.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

ПЕДЬ І.В. Другий момент, на який хочу звернути вашу увагу. Вже сьогодні дискусія в цьому залі була, проблема... яка підкреслює важливість цього і щодо попереднього виступу Ігоря Вадимовича. Законом закріплено статус. Дуже вам вдячна. Я тут, Ігор Вадимович, я не погоджуюся з вами, я вважаю, що експертна установа має бути суб'єктом експертної діяльності. Але є тут певний момент, що в законі, взагалі, не прописано, а які права і обов'язки такого суб'єкта. Права і обов'язки суб'єкта експерта, 22, 23 стаття

прописані, а експертна установа незрозуміло. Мають бути норми, які чітко визначають, що це, наприклад, адміністративна посада, організаційна посада, і що директор керівник цієї установи не підмінює собою експертів, не є...

_____. Процесуальною особою.

ПЕДЬ І.В. Особою, яка... Процесуальною особою. Вона відповідає за матеріально-технічне забезпечення, за організаційне, за адміністративне, вона є, ця установа є посередником між судом та експертом...

_____. *(Не чути)*

ПЕДЬ І.В. Давайте визначимось.

(Загальна дискусія)

Якщо ми не визначимо. Я не хочу зараз навіть... Як скажете, так і буде, які права, обов'язки скажете, такі і будуть. Але давайте визначимо їх.

_____. Ви плутаєте диктатуру з демократією.

ПЕДЬ І.В. Давайте визначимо права. Я можу наводити свої пропозиції, але поки прав і обов'язків немає, це номінальна норма, яка знову ж приведе до того. У нас на сьогодні на сайті Міністерства юстиції висить лист, в якому сказано, що, товариші, будьте дуже обережні з висновками приватних експертних установ, тому що висновок експерта попадає в руки до директора, а це незрозуміло, що за особа, без якогось статусу, тому у вас можуть бути тут сумніви до достовірності висновку.

То в мене прохання визначити процесуально, визначити законодавчо, які права, обов'язки експертної установи однакові для державної і для недержавної.

_____. Як ви бачите це, які права, обов'язки, мають бути визначені?

ПЕДЬ І.В. Зараз на рівні інструкції визначено... Директори, можливо, цього недодержуються і не читають уважно, але визначено, що обов'язки, директора установи є організаційні, тобто він приймає ухвали, розподіляє між експертами, контролює додержання строків – організаційні. Адміністративні: прийом, звільнення, контроль. Матеріально-технічне забезпечення. Та для державних визначено, це контроль додержання законодавства експертами. Це на рівні інструкції зараз закріплено. Якщо ви вважаєте, що має бути інший склад, ми можемо...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Шановні колеги, я прошу вибачення. Значить, дивіться, на жаль, ми...

(Шум у залі)

Дивіться, я не за те хотів сказати. Дивіться, я просто до чого веду? Щоб ми зараз не входили в дискусію, ще раз поверну всіх на початок нашої розмови. всі пропозиції, які ви будете надавати, тобто ми, звичайно, будемо дивитися, їх будемо зважувати, наскільки вони співпадають ваші думки з нашими думками тим більше, тому що все рівно відповідальність за законопроект буде лежати на нас, але працювати по тих... *(Шум у залі)*

По законах прийдеться вам. Це звичайно. Тому є таке ненависне слово "компроміс", да? *(Шум у залі)* Ну нам треба буде все рівно дійти до компромісного рішення між практиками і теоретиками, скажем так. Тим не менше, будь ласка, от я обіцяв надати слово... Я перепрошую.

АВДЄЄВА Г.К. Авдєєва Галина Костянтинівна...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина Костянтинівна, так.

АВДЄЄВА Г.К. Мене уповноважили ..... Ще я працюю..... академії імені Ярослава Мудрого, вже 5 років викладаю судову експертизу. Ми випускаємо спеціалістів. У дипломі написано "спеціальність – судова експертиза". Я є судовим експертом більше 30 років і особисто проводила ці експертизи.

Позиція Академії правових наук і кафедри криміналістики Національної академії така, що монополії не потрібно бути... не повинно бути ні в підготовці судових експертів. Вірно Юрій Юрійович казав, що таке спеціальна освіта. І наші студенти, які з дипломами, вони на загальних засадах проходять за додаткову оплату, яка перевищує підготовку в вищому навчальному закладі магістра в декілька разів для того, щоб отримати одну спеціальність і отримати одне свідоцтво.... *(Шум у залі)* Один допуск, вірно.

_____ . Як там написано в дипломі.

АВДЄЄВА Г.К. Вірно, да. Ні, в дипломі не те написано. Написано: вища освіта II рівня, магістр за спеціальністю "судова експертиза". Тобто всі процесуальні... там далі є спеціалізація.

_____ . ...вчитель фізики, а потім після диплому треба йти ще на курси, заплатити...

АВДЄЄВА Г.К. Заплатити в десять разів, іноді більше, там в десять, в п'ять разів для того, щоб монопольне право...

Монополія ми знаємо, яка якість може бути у монополії. Навіщо монополії потрібна якість? У неї і так все гаразд. Ціна зависока дуже, вища ніж вищу освіту отримати. Розцінки на судові експертизи значно вищі, ніж

у приватних судових експертів. Все, ніякого немає впливу, ні громадськості, ні...

Я дуже поважно відношуся до багатьох експертів. Мої колеги тут сидять і навпроти мене мої колеги, і я колись працювала в цій державній експертній установі. А зараз я дивлюся на це снаружи, як кажуть, да, тобто я...зовні. Я не в системі, я зовні системи, я готую спеціалістів і магістрів за спеціальністю судової експертизи. Що їм робити? Куди їм іти працювати? А вони гарні спеціалісти, вони розумні, ми їх навчили і практичним навичкам проведення судових експертиз за різними спеціальностями. Тому що серед викладачів є багато працюючих, практикуючих судових експертів, які мають такі навички.

Стосовно обладнання. Були сумніви насчет того, що не може судовий експерт без обладнання деякі види експертиз проводити. Ми знаємо, у нас в Академії правових наук дуже часто проводяться круглі столи, конференції. І ми знаємо, як держава дивиться на технічне оснащення у всіх галузях, там наукових досліджень та експертних. Технопарки. У нас організуються технопарки з коштовним обладнанням, дуже точним, яке за деякі грошові кошти, там, за договором можна...

_____. *(Не чути)*

АВДЄЄВА Г.К. Територія з обладнанням. Коли певні організації можуть на договірних засадах користуватися обладнанням. Вірно ж? Вірно. Це сертифіковане обладнання, яке метрологічні випробування пройшло. І воно може бути краще ніж.

Ще один момент хотілось би озвучити. Стосовно ЕКК, ЦКК. Є сертифікат міжнародний якості, да, підтримки якості. Так там чітко прописано, що до членів комісій будь-яких не повинні входити особи, які є, яким підпорядковуються ті особи, які здають іспит.

А от в судово-експертній діяльності тільки так. Директор, заступник директора, керівник установи експертної чи лабораторії, він, це корупційний ризик є. Це дискримінація.

_____. *(Не чути)*

АВДЄЄВА Г.К. Тобто порушення за порушенням. І ось і кафедра криміналістики, і Національна академія правових наук стоїть на тому, що монополія будь-яка не здатна якісні послуги надати.

Тобто повинна буди демонополізація, конкуренція здорова. І якість можлива лише за умови здорової конкуренції. От так, все. Я, дуже мені приємно, що шановний і головуючий, і багато доповідачів такої ж позиції притримуються з деякими там нюансами. Але взагалі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дивіться, шановні колеги, я просто звертаю вашу увагу, ви частково чули, да, коли була колега Ольга Богомолець. Тобто, що в принципі ця вся дискусія направлена на те, щоб зробити якісно.

Треба буде об'єднуватись, ми вже тут консенсус досягли, да? З МОЗом можемо об'єднатись. Он, Ольга Богомолець каже, теж готова, якщо треба буде. Розумієте, не є проблемою для народного депутата, навіть якщо треба буде перевнести. Ну, це не є велика проблема. Ми для того і збираємось.

Законопроект, наприклад, який, як ви говорите (6264), той, що за моєї ініціативи, він є базовим в системі. І в зв'язку з тим, що він випрацьовувався протягом двох років, ну, я ж не те, що прийшов, сів і його написав, звичайно, що це експерти, практики це все воно випрацьовувалося, так, є певні доповнення і ще будуть доповнення і так далі. Оскільки при цьому ще залишається дуже багато дискусійних моментів, я вам просто хочу таке оголошення зробити, можливо, хтось ще сьогодні не сказав, але хоче ще все рівно щось сказати, а не тільки сьогодні, а може й продублювати. Тому

справа в тому, що за ініціативи Асоціації експертів 21 червня о 14.30 буде проводитись круглий стіл в Київській торгово-промисловій палаті. Це Богдана Хмельницького, 55. Будь ласка.

І таке як резюмуюче, да, от тут люди прийшли, дехто принесли свої пропозиції з конкретикою по певним статтям, що от не подобається в тому законі те й те-то, в тому законі те-то й те-то. Навіть, якщо в подальшому після нашого круглого столу ще законопроект не слухався комітетом, це ми якраз напередодні цього всього стараємося якось звести все до одної купи, щоб випрацьований був якісний, дійсно, тут нам треба знаходити в будь-якому випадку розуміння між теоретиками тими, хто буде голосувати, і між вами, які працювати. Тому я буду, звичайно, вдячний, якщо будуть конструктивні пропозиції.

Тому в принципі, якщо ще хтось щось коротенько, будь ласка, бо вже ми просто вичерпали всі ліміти. Будь ласка, тільки...

Значить, дивіться з приводу пропозицій. Значить, можна на електронну адресу, можна сюди на комітет, на моє прізвище, я в же буду, як то кажуть, вже модератором того процесу буду все згрібати в одну купу. Або на мою електронну адресу, вона є в Інтернеті, радівська адреса, так що, будь ласка.

Да, якщо можна, декілька слів.

ШАКУН В.І. Моє прізвище Шакун Василь Іванович, я працюю в Національній академії внутрішніх справ. І, власне кажучи, я не являюсь експертом, але, ви знаєте, що це єдиний навчальний заклад, який професійно готує експертів-криміналістів, а тепер і судових експертів. Ми втратили чи потратили, чи затратили декілька років на створення цієї спеціальності "судовий експерт". І в 2010 році принаймні тут два чоловіки присутні, тут сидить і ще один доцент Садченко, який приймав безпосередню участь у підготовці всієї навчально-методичної бази по підготовці судових експертів.

Ви знаєте, ви виходили з того, що судовий експерт має бути багато профільний і необов'язково він повинен бути юристом. І, таким чином, цей... ця спеціальність давала можливість будь-якій спеціальності, лікарю, інженеру, який би мав певний фах в певній галузі отримати освіту "судовий експерт" і потім отримати певну допуск на проведення тієї чи іншої експертизи.

Тому цей механізм відпрацьований, я відповідаю от Юрію Юрійовичу, що таке фаховий. От фаховий такий, який знає, як треба написати висновок судової експертизи...

_____. *(Не чути)*

ШАКУН В.І. Да. Тому що ми почали, ми спочатку готували багато слідчих, років. Побачили, що слідчий і експерт це повинен бути...

_____. Ну, что здесь такого?

ШАКУН В.І. А потім так довелось ще ліцензувати судову експертизу, то есть в університеті Ярослава Мудрого. Це так, до речі.

А перше і головне. З чого потрібно починати, на мій погляд, роботу над Законом про судову експертизу, тому що про експертну діяльність, я... Тетяна Дмитрівна правильно сказала, діяльність... експертиза – це і є діяльність. Тому повторювати двічі це точно недоцільно.

Спочатку треба впорядкувати Кримінально-процесуальний кодекс. В цій залі разів 10 ми збирались для того, щоб обговорювати Кримінально-процесуальний кодекс. І кожний раз, коли там були присутні ті розробники і в тому числі Андрій Портном і я йому весь час говорив: "Якщо ми не реформуємо суд, МВД, прокуратуру і експертизу, цей закон працювати не буде". Ну, всі погоджувались, а робили те, що... І останній раз вже в нас в

академії обговорювали, він в великій залі говорить, Василь Іванович, я вас розумію, але там нічого ще не впливає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Друзі, давайте конкретніше.

ШАКУН В.І. І в нас такий закон як є. Тому спочатку треба...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Історія ваша і ..... з Портновим – це, звичайно, дуже цікаво, але, будь ласка, давайте конкретно по темі.

ШАКУН В.І. Я... Спочатку треба упорядкувати Кримінально-процесуальний кодекс, який повинен бути основним для того, щоб міняти потім все: слідство, експертизу....

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Не чути)*

ШАКУН В.І. Його треба міняти там десятка два чи три статей. Ми їх туди направили...

_____. Ви принцип скажіть, що там треба зробити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є два законопроекти в парламенті з приводу змін в Процесуальному кодексі.

ШАКУН В.І. Я не готувався до деталей, мені ....., я просто знаю концептуально, що треба зробити.

Друге.

_____. Можна за деталі, деталі до КПК.

ШАКУН В.І. Друге. Чи потрібно об'єднувати судову медичну експертизу один закон чи повинно декілька, тому що зразу почне, виникає питання, а як бути з судово-психіатричною експертизою, це ж теж приблизно саме. Тому закон, на мій погляд, повинен бути один – про судову експертизу, медична і так далі. це вже інше питання.

Я от на 101 відсоток поділяю точку зору голови комітету. Так доля розпорядилася, що я декілька років працюю, ну як, на громадських засадах академічний радник Національної академії медичних наук. Те, що робиться зараз з діагнозами, от вона назвала 80 відсотків, я, безумовно, найду спосіб до неї якось потрапити, де вона таке..... А те, що це половина, так точно ні. Особливо це стосується в галузі..... радіології, де дають невірні діагнози, іде мова про онкологію. Це надзвичайно велика проблема. Тому треба точно один закон і те..... чи потрібно воно бути в Міністерстві охорони здоров'я. Давайте підемо тим шляхом, який уже ..... принаймні Міністерство внутрішніх справ і Національна поліція, давайте переведемо судову медичну експертизу в склад до підпорядкування Національної поліції. В поліції, от тут хто там, зарубіжний досвід є, і багатьох країнах...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ну це, давайте так... Шановний колего, шановний виступаючий, я вибачаюсь, давайте так, я даю ще, передаю слово колезі Купрієнку.

КУПРІЄНКО О.В. ...люди до судової експертизи і до тієї системи, яка є сьогодні зараз.

Всі ми вчилися колись у школі і вивчали великих критиків і великих письменників. Хтось може згадати, щоб хтось із великих критиків став великим письменником? Хоча вони були великими критиками. Так давайте перетворимося із великих критиків на хоч трошки письменників. Нам треба вдосконалити законодавчу базу і не просто казати, що поганий Кримінально-процесуальний кодекс. Так, він недосконалий. Всі ми

пам'ятаємо, як Портнов із студентами його писав. Є багато законопроектів, які приймаються у Верховній Раді, які тупо перекладають із англійської на українську мову, потім порядок слів міняється і приймаємо закон, де написано: суд приймає рішення на підставі оцінки... на підставі оцінки належної та достатньої сукупності доказів, а не сукупності належних і достатніх доказів. І, вибачте, проголосували, пішло, переклали на англійську, віддали європейцям порядок слів англійський перекладач поміняв, все добре.

Так я вас закликаю зараз, ви всі знаєте, що в законах по написано і де чого не вистачає. Так дайте конкретні пропозиції. Щоб не перетворюватися в обговорення законопроектів, яких може Парубій ..... поставити два роки в порядок денний, його взагалі не буде розглядатися, дайте своє бачення, ми для цього вас і зібрали. Тому що нам не байдуже ця тема ми працювали з цією темою, знаємо теж частину проблематики. Тоді зберемо до купи і попробуємо це оформити, як мінімум, в один законопроект чи підправити ті, які вже зареєстровані, і потім видати, як кажуть, на гора до Верховної Ради. От це буде результат нашого круглого столу, коли ми отримаємо від вас, що там треба от так написати, оце визначення поміняти, так тут от таку систему розробити, не знаємо як, але ми вам даємо ідею, а ви думайте. От це буде конкретика, а просто поговорити, питань немає, можемо ще раз зібратися.

Тому я вас закликаю, є тут, як мінімум, два народних депутати і Ольга Вадимівна була...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, була.

КУПРІЄНКО О.В. На сайт Верховної Ради, поштові скриньки є, відправляйте туди. Всі вони читаються, всі вони читаються, і вся інформація, яка туди приходить, пишете, що з круглого столу про судову експертизу, воно буде через день у нас на столі, будемо дивитися, узагальнювати і робити

правильні речі. А правильні речі – це коли грамотно написаний закон, що з першого читання народний депутат і фахівець зрозуміє і проголосує.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, шановні гості, шановні присутні, я вам всім дякую.

Значить, з приводу того, що буде в торгово-промисловій палаті, я вам оголошення зробив. Будь ласка. І те, що сказав колега Купрієнко, сайт є, люди придумали Інтернет для того, щоб ним користуватися.

Все буде Україна. Слава Україні!